

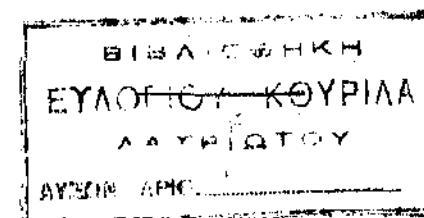
ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΩΟΣ

1879

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 8.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Εργασίον της 'Εστίας: 'Οδός Σταδίου, 6.

1879

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος "Ογδοός

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 τοῦ ἑξαμήνου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι.— Γραφεῖον τῆς ἀποδοχῆς: Ὀδὸς Σαπφῶν, 6.

25 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΗΛΙΟΝΗ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς τοῦ φεικνύστου ἀρματοῦ ἐ-
σχεδιάσθη ἐκ τοῦ δακτυλιολίθου αὐτοῦ, ἀγορασθέντος
ἐν Ἰθάκῃ καὶ τηρουμένου ἐν τῇ πλουσίᾳ συλλογῇ τοῦ
κ. Παύλου Λάμπρου. Ἐν τῷ δακτυλιολίθῳ τοῦ Μηλι-
ῶνη, γράφει ὁ κ.κ. Σάββας ἐν τῷ «Χρονικῷ ἀνεκδότῳ Γα-
λαξειδίου» (σελ. 162, ἐν ὑποσημ.) ἐξικονίζεται ἀε-
τός· καὶ ἐν τῷ δημοτικῷ δὲ ἔξαρματι τοῦ Λάμπρου Γε-
κούρα ἀναφέρεται ὁ αὐτός. Ἡ ἄρα οἱ ἀρματοῦλαι ὠ-
νειρεύθησαν τὴν ἀνάστασιν τῆς Βυζαντινῆς ἀδιοκρατο-
ρίας, τῆς ὅποιας τὸ σῶμαλον ἔφερον; (Παράβ. F. Mi-
riel, Chants populaires, tom. I, σελ. 3.—Μανούσου,
ἰθνηκὰ ἔξαρματα.—Ζαμπέλλου, 622.—Pussou, Carmina
populairia, σελ. 5). Σ. τ. Δ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΛΙΟΝΗΣ

Ὁ γενναῖος οὗτος ἀρματοῦλος κατήγετο ἐκ
Δωρίδος, ἤμας δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς παρσι-
θούσης ἑκατονταετηρίδος. Εἰσεβλὼν εἰς Ἱπεί-
ρον εἰσῆλθεν εἰς Ἄρταν καὶ ἠχημαλώτισε τὸν
κατὴν καὶ δύο ἀγάδες. Ἡ τολμηρὰ αὐτῆ πρά-
ξις προῦκάλεσε Σουλτανικὸν φερμάνιον, δι' οὗ
διετάττετο ἡ σύntonος αὐτοῦ καταδίωξις. Τότε
δ' ἐν Ἀκαρνανίᾳ δερβέναγας Μουκτάρ Κλεισοῦ-
ρας μετὰ τοῦ προεστώτος Πάνου Μαυρομμά-
του, ἐντολῇ τοῦ μουσελίμη, ἐξῆλθον εἰς κατα-
δίωξιν τοῦ ἀτρομάτου ἀρματοῦ, ἀλλ' ἀπέφυ-
γον τὴν μετ' αὐτοῦ συνάντησιν. Διαφθείραντες
ἕσπερον Σουλεϊμάνην τινὰ, φίλον στενώτατον
τοῦ Μηλιῶνη, ἐνετείλαντο αὐτῷ τὴν δολοφονίαν.
Πορευθεὶς οὗτος πρὸς τὸν ἀρματοῦλον ἔτυχεν ἀ-
δελφικῆς δεξιώσεως, ὥστε σκληρῶς ἐλεγχόμενος
ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐδήλωσεν αὐτῷ τὸν σκοπὸν
τῆς ἀποστολῆς του καὶ τὸν προσεκέλευσε νὰ πα-
ραδοθῇ· ἐπειδὴ δὲ ὁ Μηλιῶνης ἠρνήθη, ὁ Σουλεϊ-
μάνης ἐπυροβόλησεν, ἀλλὰ καὶ ὁ Μηλιῶνης ταύ-
τοχρόνως ἐπράξε τὸ αὐτὸ, ἀμφοτέροι δὲ ἔπεσαν
νεκροί.

Τὸ πυροβόλον τοῦ Μηλιῶνη, γράφει ὁ Ἀριστο-
τέλης Βαλαωρίτης ἐν ταῖς σημειώσεσι τῆς Κυ-
ρᾶς Φροσύνης, ἐφημιζέτο ἀδιαμάρτητον, ὥστε
καὶ μηλιῶνια ὠνομάσθησαν μετὰ ταῦτα τὰ πυ-

ροβόλα τὰ ἔχοντα τὴν ἀξίαν καὶ τὸ σχῆμα ἐ-
κείνου.

Τρία πουλάκια κάθονται στὴ βέχη, στὸ λημέρι.
Τὸνα τηράει τὸν ἄλμυρὸ, τ' ἄλλο κατὰ τὸ Βάλτο,
Τὸ τρίτο τὸ καλλίτερο μυριολογεῖ καὶ λέγει·
«Κόριέ μου, τί νὰ γίνῃκεν ὁ Χρῆστος ὁ Μηλιῶνης;
» Ἠλθὲ στὸ Βάλτο φάνης, μὴδὲ στὴν κρῶα βρύσι·
» Μῆς; εἶπαν πρὸς πρῶσε » ἐμβῆκε μὲς τὴν Ἄρτα,
» Κ' ἐπῆρε σιλάβο τὸν κατὴ μαζὴ μὲ δύο ἀγάδες·
Κ' ὁ μουσελίμης τ' ἔκουσε βάρειά τοῦ «κακοφάνη»
Τὸν Μαυρομμάτην ἔκραξε καὶ τὸν Μουκτάρ Κλεισοῦρα·
» Ἔσεῖς ἂν θέλετε ψομὶ, ἂν θέλετε πρωτάτα,
» Τὸν Χρῆστο νὰ σκοτώσετε τὸν καπετὰν Μηλιῶνη·
» Ἐτῆς προστάξ' ὁ Βασιλῆς; καὶ μῶστετε φερμάνι.»
Παρασκευὴ ἡμέριαν, — ποτὲ νὰ μ' εἶγε εἴξει—
Κ' ὁ Σουλεϊμάνης 'στάλθηκε νὰ πάγη γὰ τὸν εὐρη-
Στὸν ἄλμυρὸ τὸν ἔφθασε, κ' ὡς φίλον φιληθῆκεν·
'Ολοουχίς ἐπίνανε ὅσο νὰ ἡμερώσῃ.
Καὶ πρὶν νὰ φέξῃ ἡ ἀγὴ, πέρασαν στὰ λημέρια,
Κ' ὁ Σουλεϊμάνης 'φώνησε τοῦ καπετὰν Μηλιῶνη·
'Χρῆστο, σὲ ὄφλ' ὁ βασιλῆς, σὲ θέλουσιν οἱ ἀγάδες·
— «Ὅσο ν' ὁ Χρῆστος ζωντανὸς Τούρκο εἶν προκυνάει.»
Μὲ τὸ τουφέκι τρέξανε ἕνας νὰ φάῃ τὸν ἕλλον.
Φωτικὴ ἰδέσσαν στὴ φωτικῆ, πέφτουν κ' οἱ δύο στὸν τόπα,
Σ. τ. Δ.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς σήμερον τῆς ἐν μεταφράσει δη-
μοσιεύσεως τῆς ἐπομένης περιεργωτάτης καὶ νεωτάτης
μυθιστορίας τοῦ γνωστοῦ ἡδὴ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀνα-
γνωστὰς Ἰουλίου Βέρν, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ προση-
μειώσωμεν, ὅτι χάριν τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ τῆς
διηγήσεως καὶ τῆς περιεργίας τῶν ἡμετέρων ἀναγνω-
στῶν, παρεκαλίσαμεν τὸν μεταφραστὴν νὰ περικόψῃ ἐ-
νικαχοῦ πλατυσμοὺς τινὰς τοῦ συγγραφέως, οἵτινες, ἐξ-
ηγησόμενοι ἴσως ἐν τῇ πρωτοτύπῳ ὡς ἐκ τῆς καθημε-
ρινῆς τῶ πρώτων δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου ἐν ἐπιφυλλίδι
ἐφημερίδος, κατ' οὐδὲν συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς πράξεως ἢ εἰς τὸν καθόλου τοπικὸν χαρακτήρα τῆς
μυθιστορίας, οὐδὲ βλάπτουσιν αὐτὰς ἀφαιρούμενοι.
Σ. τ. Δ.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑΙ

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.
Λ'

Ὅπου γνωρίζονται βαθυηδὸν τὰ πρόσωπα
καὶ ἡ ἰθνηκότης των.
— Πρέπει τις ἐν τούτοις νὰ δηλογήσῃ, ὅτι
ἡ ζωὴ ἔχει τὸ καλὸν τῆς! ἀνέκραξεν εἰς τῶν
δαιτυμόνων, στηρίζων τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ
βραχίονος ἔδρας, λίθινα ἐχούσης τὰ νῶτα, καὶ
τραγαλίων σακχαρόπηκτον ρίζαν νυμφαίας.
— Καὶ τὸ κακὸν τῆς ἐπίσης! ἀπήντησε βήχων
μεταξὺ, ἄλλος τῶν δυοτραπέζων, ὅστις δλίγου
δεῖν ἐπνίγετο καταπίνων νοστιμώτατον καρχα-
ρίου πεπερύγιον.

— Πρέπει να ήμεθα φιλόσοφοι! εἶπε τότε πρεσβύτερός τις, οὐτινος ἡ ρίς ἔφερε κολλοσσαίων ζεύγος διόπτρων με πλατείας ὑέλους καὶ ξύλινα στελέχη. Σήμερον κινδυνεύει τις νὰ πνιγῆ, καὶ αἶθρον παρέρχονται ὄλα, ὡς παρέρχεται καὶ ἡ γλυκύτης αὐτοῦ τοῦ νέκταρος, τὸ ὅποιον τόρα βοφώμεν. Αὐτὸ εἶνε ἡ ζωὴ!

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ τοσοῦτον εὐκολος ἐκεῖνος ἐπικαύρειος, κατέπει ποτήριον ἐξαιρέτου χλιαροῦ οἴνου, οὐτινος ὁ ἐλαφρὸς ἀτμὸς ἀνέθρωςκε βραδέως ἀπὸ μεταλλίνης προχοῆδος.

— Τὸ κατ' ἐμέ, ὑπέλασε τέταρτος συνδαιτυμών, ἡ ζωὴ δὲν μοῦ φαίνεται κακὴ, ἀρκεὶ κανεὶς νὰ μὴ κάμνη τίποτε καὶ νὰ ἔχη τὰ μέσα νὰ μὴ κάμνη τίποτε.

— Πλάνη! ἀπήντησεν ὁ πέμπτος. Τὴν εὐτυχίαν γεννᾷ ἡ ἀπουδὴ καὶ ἡ ἐργασία· καὶ τότε μόνον τὴν ἐπιζητεῖ τις, ὅταν προσπαθῆ ν' ἀποκτήσῃ ὅσον δύναται περισσοτέρας γνώσεις. . .

— Καὶ μανθάνει συγχρόνως, ὅτι ἐπὶ τέλους δὲν γνωρίζει τίποτε.

— Δὲν εἶνε αὐτὸ ἀρχὴ πάσης σοφίας;

— Καὶ τὸ τέλος τῆς πῶν εἶνε;

— Ἡ σοφία δὲν ἔχει τέλος, ἀπήντησε φιλοσοφικῶς ὁ διοπτροφόρος. Καὶ πρέπει κανεὶς νὰ ᾔησῃ πολὺ εὐχαριστημένος, ὅταν ἔχη τὸν κοινὸν νοῦν.

Τότε ὁ πρῶτος δαιτυμὸν ἀπετάθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν ἀμφιτρώνα, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς τραπέζης, ἦτοι εἰς τὴν χειροστανθῆσιν, ὡς ἀπῆται ὁ νόμος τῆς ἐθιμοτυπίας. Ἀλλόφρων καὶ ἀδιάφορος, ἤκουεν οὗτος σιγῶν τὴν μεταξὺ παμάτων ἐκείνων συνδιάλεξιν.

— Καὶ τί φρονεῖ τέλος πάντων ὁ φιλοξενῶν μας περὶ τῶν παροινίων αὐτῶν θεωριῶν; Κακὴ τοῦ φαίνεται σήμερον ἡ ζωὴ ἢ καλὴ; Ὑπερ εἶνε ἢ κατὰ;

Ὁ ἀμφιτρώων ἐμάσσα νωχελῶς σπόρους τινὰς χειμωνικαῦς· ἠρέσθη δὲ, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, νὰ προτείνῃ περιφρονητικῶς τὰ χεῖλη, ὡς ἄνθρωπος περὶ οὐδενὸς διαφερόμενος.

— Πφ! . . ἐπρόφερε μόνον.

Αὐτὴ κατ' ἐξοχὴν εἶνε τῶν ἀδιαφόρων ἡ λέξις. Λέγει πάντα καὶ οὐδὲν, ἀνήκει εἰς πάσας τὰς γλώσσας καὶ πρέπει νὰ καταχωρισθῆ εἰς πάντα τοῦ κόσμου τὰ λεξικά. Εἶνε ἐναρμόριος τις μορφαμῶς.

Οἱ πέντε ξένοι τοῦ ἀνωμένου ἐκείνου ἀμφιτρώωνος ἐπετέθησαν τότε κατ' αὐτοῦ δι' ἰδίων ἑκαστος ὑπὲρ τῆς ἰδέας του ἐπιχειρημάτων, καὶ πάντες ἐζήτησαν τὴν γνώμην του. Ἐκεῖνος ἠρνήθη τὸ κατ' ἀρχὰς ν' ἀπαντήσῃ, διεβεβαίωσε δ' ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ ζωὴ οὔτε κακὴ ἦτο οὔτε καλὴ. Κατὰ τὴν ἰδέαν του ἦτο ἀπλῆ τις καὶ ἀσχεμάντος «ἐφευρέσεις», ἤμιστα βεβαίως διασκεδαστικὴ.

— Διωνίως ὁ ἴδιος!

— Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ὁμιλῆ τοιοῦτοτρόπως, ἀφοῦ οὐδὲ ῥόδου φύλλον τὸν ἐστενοχώρησε μὲχρι τοῦδε!

— Καὶ νέος!

— Καὶ ὑγιής!

— Καὶ πλούσιος!

— Πλουσιώτατος!

— Πλέον ἢ πλούσιος!

— Περισσότερον ἴσως παρ' ὅ, τι πρέπει!

Αἱ ἐπιφωνήσεις αὗται διεσταυρώθησαν ὡς ἐκπυροσοροτήσεις πυροτεχνήματος χωρὶς οὐδὲ μείδαιμα κἄν νὰ προκαλέσασιν ἐπὶ τῆς ἀπαθείας φυσιογνωμίας τοῦ ἀμφιτρώωνος. Ὑψωσε μόνον ἐλαφρῶς τοὺς ὤμους, ὡς ἄνθρωπος οὐδέποτε θελήσας, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, νὰ φυλλομετρήσῃ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς του, καὶ οὐδὲ τὰς πρῶτας του κόψας σελίδας.

Καὶ ἐν ταῦτοις ὁ ἀδιάφορος ἐκεῖνος εἶχε μόλις τριάκοντα καὶ ἐνὸς ἐτῶν ἡλικίαν, ἦτο ὑγιέστατος, κατεῖχε μεγίστην περιουσίαν, τὸ πνεῦμά του ἦτο μεμρφωμένον καὶ ἡ διάνοιά του ἀνωτέρα τῆς κοινῆς· εἶχε τέλος πάντων πᾶν ὅ, τι στεροῦνται τοσοῦτοι ἄλλοι, ἵνα γείνωσιν εὐτυχεῖς. Διὰ αὐτὸς δὲν ἦτο;

Ἡ σοφία τοῦ φιλοσόφου φωνῆ ἠκούσθη τότε, ὡς φωνὴ κορυφαίου τινὸς ἀρχαίου χοροῦ τραγωδίας, καὶ εἶπε:

— Φίλε μου, δὲν εἶσαι εὐτυχὴς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, διότι ἡ εὐτυχία σου ὑπῆρξε μὲχρι τοῦδε ἀρνητικῆ. Ἡ εὐτυχία εἶνε ὅπως ἡ ὑγεία· διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τις, πρέπει νὰ τὴν στερηθῆ ἐνίστε. Σὺ ἡμῶς οὐδέποτε ἠσθένησας. . . ἐδυστύχησας, θέλω νὰ εἰπῶ. Τίποτε δὲν λείπει ἀπὸ τὴν ζωὴν σου. Τίς δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν εὐτυχίαν, ἀν οὐδέποτε, καὶ μίαν κἄν στιγμὴν, δὲν ἐδοκίμασε τὴν δυστυχίαν;

Μετὰ τὴν σοφὴν δὲ ταύτην παρατήρησιν ὑψώσας ὁ φιλόσοφος τὸ ποτήριόν του, πλήρες ἐξαιρέτου καμπανίτου.

— Εὐγχαί, εἶπεν, ὀλίγην σκιάν εἰς τὸν ἡλιον τοῦ ξένου μας, καὶ ὀλίγας λύπας εἰς τὴν ζωὴν του.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐκένωσεν ἀπνευστί τὸ ποτήριόν του.

Ὁ ἀμφιτρώων προσένευσε καὶ ἐπανέπεσε πάλιν εἰς τὴν συνήθη του ἀπάθειαν.

Ποῦ ἐγένετο ὁ διάλογος οὗτος;

Εἰς εὐρωπαϊκὸν τι ἀρα ἐστιατόριον ἐν Παρισίοις, Λονδίνῳ, Βιέννῃ ἢ Πετροπόλει;

Οἱ ἑξ ἐκεῖνοι συνδαιτυμόνες ἐλεσχήμενον ἐντὸς αἰθούσης ξενοδοχείου τινὸς τοῦ παλαιοῦ ἢ τοῦ νέου κόσμου; Ποῖοι ἦσαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἵτινες ἐπραγματεύοντο ταιαῦτα ζητήματα ἐν μέσω γέμματος, χωρὶς νὰ πῶσι περισσύτερον τοῦ προσήκοντος;

Ἴἄλλοι βεβαίως δὲν ἦσαν, ἀφοῦ δὲν ὁμιλοῦν πολιτικῶς.

Οἱ ἑξ ἐκεῖνοι δαιτυμόνες ἐκάθητο περὶ τραπέζης ἐντὸς αἰθούσης μετρίως τὸ μέγεθος καὶ πολυτελῶς διακεκοσμημένης. Διὰ μέσου δικτυωτοῦ ἐκ κυανῶν καὶ πορτοκαλλόχρων ὑέλων διαλλίσθαινον τὴν ὄραν ἐκείνην αἱ ἔσχαται τοῦ δύνοντος ἡλίου ἀκτίνες. Ἐξώθεν τῶν παραθύρων ἡ ἐσπερινὴ αὐρα ἐλίκνιζε στεφάνους ἐκ φυσικῶν καὶ τεχνητῶν ἀνθέων, φανοὶ δὲ τινες πολύχρωμοι ἀνεμίγνουν τὸ ὄχρον αὐτῶν φέγγος πρὸς τὸ σδεννόμενον φῶς τῆς ἡμέρας. Τὰ ὑπεράνω δ' αὐτῶν ἀνώφλια τῶν θυρίδων ἐκόσμουσαν διάτρητα ἀραβουργήματα, διὰ πλουσίαν κοσμημένα γλυφῶν, αἵτινες παρίστων οὐρανόθεν καὶ γῆνας καλλονάς, ζῶα φανταστά καὶ φυτὰ ἀνώπαρκα.

Ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς αἰθούσης, ἐστρωμένων διὰ μεταξωτῶν ταπήτων, ἐμάρμαρον κάτοπτρα μεγάλα, διπλῆν ἔχοντα τὴν περιγλυφὴν, εὐρὺ δ' ἀνεμιστήριον, ἀπὸ τῆς δροφῆς ἀνηρτημένον, ἔσειε τὰς ἐν χρωματιστοῦ ὑφάσματος πτέρυγας του καὶ διέψυχε πῶς τὴν ἀτμοσφαιραν τοῦ δωματίου.

Ἡ τράπεζα ἦν μέγα τετράπλευρον ἐκ λάκκη μελανῆς, ἐπου, ἐλλειπούσης θύνης, ἀντανεκλῶντο ὡς ἐπὶ διαυγεστάτου κρυστάλλου τὰ πολυάριθμα ἀργυρὰ καὶ ἀργιλλόπλαστα σκεύη. Χειρόμακτρα δὲν ὑπῆρχον· χαρτί δὲ μόνον τετράγωνον, κατὰ γράφα διὰ ῥητῶν, παρέκειντο ἀφθονα εἰς ἑκαστον δαιτυμόνα. Πέριξ τῆς τραπέζης ἦσαν τεταγμένα ἐδώλια, μαρμαρίνα ἔχοντα τὰ νῦτα, καὶ προτιμότερα βεβαίως εἰς τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο κλίμα τῶν διασάκτων ἐρεισμάτων τῆς νεωτέρας ἐπιπλοποιίας.

Τὴν ὑπηρεσίαν ἐξετέλειον εὐεῖδεις νεάνιδες, εἰς ἃν τὰς μελανὰς κόμας ἐνεπλέοντο κρῖνα καὶ χρυσάνθεμα, εἰς δὲ τοὺς βραχίονας εἰλίσσοντο ἐπιχαριτῶς ψέλλια ἐκ χρυσοῦ ἢ νεφρίτου λίθου. Φαῖδραὶ καὶ μειδιῶσαι ἔφερον καὶ ἀπεκόμιζον διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰ πινακία, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης ἐκίνουν χαριέντως μέγα ῥιπίδιον, ὑποβηθῶν τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀπὸ τῆς δροφῆς κρεμαμένου ἀνεμιστήριου.

Τὸ γεῦμα ὑπῆρξε τέλειον. Τί δύναται τις νὰ φαντασθῆ ἀδρότερον τῆς μαγειρικῆς ἐκείνης, τῆς τοσοῦτον καθαρᾶς συγχρόνως καὶ σοφῆς; Ὁ ἀρχιμάγειρος, γνωρίζων ὅτι ἀπετείνετο εἰς ἐμπεροπράξιμονας, εἶχεν ὑπερβῆ ἑαυτὸν παρασκευάζων τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα ὄψα, ἐξ ἃν συνέκειτο τὸ γεῦμα.

Ἐν ἀρχῇ καὶ ὡς εἰσαγωγή παρετέθησαν πλακοῦντες σακχαρωτοί, χαβιάριον, ἀκρίδες τηγαυिताί, καρποὶ ξηροὶ καὶ δστρεῖδια τοῦ Νιγκ-Πό. Βίτα ἐπῆλθον ταχέως καὶ ἀλληλοδιαδόχως ὡς τηγανητὰ νησῶν, περιστερῶν καὶ σχοινικλων, φωλεαὶ γελιδόνων ἀνάμικτοι μετ' ὠῶν, μῦμα ἐκ γιγκ-σέγ, βράγγια ἀντακαίου σακχαρόπηκτα, νεῦρα φαλαίνης εἰς ἐμβαμμα ἐκ

σακχαρώς, γυρίνοι ποτάμιοι, καρκίνοι καρκευτοί, στόμαχοι πυργιτῶν καὶ ὀφθαλμοὶ ἀρνίου σκοροδόπαστοι, καρκευμάτα ἐξ ἰλοθουρίων, νεαροὶ βλαστοὶ βραβοκαλάμου, φυλλίδες ἐκ νεαρῶν βαφανίδων μετὰ σακχαρώς, κτλ. Ἄνασάδες τῆς Σιγκαπόρης, ἀράχιδνα σακχαρόπαστα, ἀμύδαλα ἀλμυρὰ, μάγγικα νόστιμώτατα, καρποὶ λευκόσαρκου τοῦ ἰόγγ-γὲν καὶ ὄχροι τοῦ ἰιτ-σί, τρίβολοι ἐνυδροὶ, σακχαρωτὰ πορτοκάλια τῆς Καντῶνος, ἀπετέλουν τὰ ἐπιδέρπια γέμματος, ὑπερ διήρκει ἀπὸ τριῶν ἤδη ὠρῶν, ποτιζόμενον ἀφθόνως διὰ ζύθου, καμπανίτου καὶ οἴνου τοῦ Χάο-Σιν, καὶ οὐτινος ἡ σοφὴ διάταξις ἐστέθη τέλος διὰ τοῦ ἀναποφεύκτου δρυζίου, ὠθουμένου διὰ μικρῶν βεδδιῶν εἰς τὰ στόματα τῶν δαιτυμόνων.

Ἦλθε τέλος πάντων ἡ στιγμὴ καθ' ἣν αἱ παιδίσκα ἐκόμισαν, οὐχὶ τοὺς εὐρωπαϊκούς ἐκεῖνους κυάθους, τοὺς περιέχοντας εὐώδες ὕδωρ, ἀλλὰ χειρόμακτρα διάδροχα ἐξ ὕδατος θερμοῦ, δι' ἃν ἕκαστος δαιτυμὸν ἐσπόγγισε τὸ πρόσωπον μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως.

Ἄλλ' αὐτὸ ἦτο διάλειμμα μόνον τοῦ γεύματος, ἀργίας ὥρα, ἧς ἡ μουσικὴ ἐμελλε νὰ πληρῶσῃ πάσας τὰς στιγμὰς.

Ἀληθῶς δὲ θίασος ἀοιδῶν καὶ ἀθλητρίδων εἰσῆλθε μετὰ μικρὸν εἰς τὴν αἴθουσαν. Αἱ ἀοῖδοι ἦσαν νέαι καὶ εὐμορφοὶ, κόσμοι δὲ τὸ ἦθος καὶ αἰδῆμονες. Πεῖρα ἡμῶς μουσικῆ, καὶ ποῖα μέθοδος! Κριγαὶ γαλῆς καὶ θρονίος κλωγμοὶ παράχορδοι καὶ παράχρονοι, ἀνυψούμενοι μέχρις ὑπάτης ἀπροσίτου εἰς ἀνθρωπίνην ἀκοήν! Τὰ ὄργανα ἦσαν βιολία, ἰὼν αἱ χορδαὶ ἐνεπλέοντο εἰς τὰς τρίχας τοῦ τόξου, κιθάραι κεκαλυμμέναι διὰ δερμάτων ὄρειων, δξάκυλοι παραφῶνοι, ἀρμόνια ὁμοιάζοντα πρὸς φορητὰ κλειδοκύμβαλα, ἀξία δὲ πάντα τῶν ἁσμάτων καὶ τῶν ψαλτριῶν, ἀς μετὰ μέγαλο πατάγῳ συνάδειον.

Ὁ διευθυντῆς τῆς λεβητοκρουσίας ἐκείνης προσέφερεν εἰσερχόμενος τὸ πρόγραμμα τοῦ Νεῦσαντος δὲ τοῦ ἀμφιτρώωνος, ὅστις ἀφῆκεν αὐτῷ πλήρη ἐλευθερίαν, οἱ μουσικοὶ του ἤρξαντο μέλποντες τὴν Δέσμην δέκα ἀνθέων, τεμάχιον τοῦ συρροῦ τότε καὶ λίαν ἀγαπητὸν εἰς τὸν καλὸν κόσμον.

Βίτα δὲ ὁ ὀδιδὸς καὶ ὀργανικὸς θίασος, ἀδρῶς ἤδη προσπληρωθεῖς, ἀπεσύρθη, παταγωδῶς χειροκροτηθεῖς, εἰς ἀγραν καὶ ἄλλων εὐφημιῶν ἀπὸ τῶν παρακειμένων αἰθουσῶν.

Οἱ ἑξ συνδαιτυμόνες κατέλιπον τότε τὰς ἔδρας των, ἀλλὰ μόνον ὅπως μεταβῶσιν ἀπὸ μιᾶς τραπέζης εἰς ἄλλην· ἐπράξαν δὲ τοῦτο μετὰ πολλὰς ἀμοιβῆς φιλοπροσῆνας καὶ ὑποκλίσεις.

Ἐπὶ τῆς δευτέρας ταύτης τραπέζης εἶσαν ἕκαστος κυάθισκον φέροντα πῶμα, καὶ κεκοσμημένον διὰ τῆς εἰκόνης τοῦ Βαυδιδ-Χαράμα, δικήμου μοναρχοῦ βουδαϊστοῦ, ὁρῶν ἐπὶ τῆς μυ-

Ολοκληρώσει αυτό το σχέδιό της. Έλαβεν έκαστος επίσημα δι' άκρων δακτύλων όλίγον τέιον, όπερ έρριψεν, άνευ σακχάρους, έντός του ζέοντος ύδατος τό όποιον περιείχεν ό κυαθίσκος του, και έπιε κατόπιν άμέσως.

Όποιον τέιον! Δέν ήπηρεζε φόβος, μή ό προμηθεύσας αυτό οίκος Τζιβ-Τζιβ και Σα τό ένόθευσε διά κακοήθους άναμιξεως ζένων φύλλων, ή μήπως έθράσθη ήδη άπαξ και ήτο πλέον χρήσιμον μόνον εις καθαρισμόν των ταπήτων, ή μήπως βάρβαρος τις προπαρασκευαστής έβαψεν αυτό κίτρινον διά κρόκου ίνδικου ή πράσινον διά πρωσιάζης βαφής! Ήτο τό αυτοκρατορικόν τέιον έν πάση αύτῃ τῃ γνησιότητι. Ήσαν τά πολυτιμα έκείνα φύλλα, τά όμοιάζοντα προς τό άνωθος αυτό, τά φύλλα τῆς πρώτης συγκομιδῆς του μινός μαρτίου—συγκομιδῆς σπανίως γινομένης, διότι φονεύει τό φυτόν—τά φύλλα τέλος έκείνα, άτινα παιδία μόνον χειριδοφόρα έχουσι τό δικαίωμα νά συλλέγωσιν!

Εύρωπαίος τις δέν δά εύρισκεν άρκαούντα έπιφωνήματα προς πανηγυρισμόν του ποτου έκείνου, όπερ οι έξ δαιτυμόνες κατέπινον βραδέως, ούδένά άλλως έπιδεικνύμενοι θαυμασμόν, ως έμπειροπράγμονες έξικειωμένοι προς τό πράγμα.

Τούτο δέ διότι οι συνδαιτυμόνες έκείνοι, πρέπει νά τό έπώμεν, δέν ήσαν ζένοι προς τά άρετάς του έξαιρέτου ποτου. Άνδρες του καλου κόσμου, ήσαν πλουσίως ένδεδυμένοι διά του χάν-χαόλ, έλαφρού χιτωνίσκου, τῆς μά-κουάι, κοντῆς έφραστρίδας, και τῆς χαόλ, μακράς έσθῆτος, πορπουμένης εις τά πλάγια· έφόρουσαν σανδάλια κίτρινα και περιπόδια διάστικτα, έφερον περι τάς κνήμας άναξυρίδας μεταξίνους σφιγγομένης εις τήν όσφύν διά ζώνης Ουσπανωτῆς, έπί του στήθους δέ θωράκιον μεταξωτόν λεπτοκέντητον, και εις τήν ζώνην τό βίπιδιον. Οι έράσμιοι έκείνοι όμοσράπεζοι είχαν γεννηθή εις τήν χώραν αύτήν, όπου άπαξ του ένιαυτου συγκομίζονται τά εύώδη του τέιον φύλλα. Τό γεύμα έκείνο, τό περιέχον χελιδόνων φωλεάς, όλοθαύρια, νεύρα φαλαίνας και καοχαρίου πτερύγια, τό άπήλασαν άξίως τῆς άβράς του παρασκευῆς, άλλ' οι λεπτομέρειαι του, άτινες ήθελον ζένισαι άλλαδαπόν, ούδόλωις ήδύνατο νά τους έκπλήξωσιν.

Όπως δήποτε όμως, ό,τι ούδεις αύτων προσεδόκα ύπήρξεν ή άνακοίνωσις, ήν έκαμε προς αυτούς ό άμφιτρώων των καθ'ήν στιγμήν έμελλον τέλος νά καταλίπωσι τήν τράπεζαν. Τότε δέ μόλις έμαθον, διατί ειστίαςαν αυτούς τήν ήμέραν έκείνην ό ζένος των.

Οι κυαθίσκοι ήσαν έτι πλήρεις· πριν ή δέ τό ύστατον κενώση και πάλιν τόν ιδιόν του ό άπαθῆς και άδιάφορος άμφιτρώων, έστῆριξε τους άγκώνας του έπί τῆς τραπέζης, και άπλανώς βλέπων εις τό κενόν, είπε ταύτα:

— Άκούσατέ με, φίλοι μου, χωρίς νά γελάσετε. Ό κύβος έβρίφη. Μέλλω νά εισαγάγω εις τήν ζωήν μου νέον στοιχείον, τό όποιον θά διασκεδάσῃ ίσως τήν μονοτονίαν τῆς. Καλόν θά ήνε; . . . κακόν; τό μέλλον θά μου τό δείξῃ. Τό γεύμα αυτό, εις τό όποιον σάς συνεκάλεσα, εινε γεύμα άποχαιρετισμοϋ εις τόν άγαμον βίον μου. Μετά δεκαπέντε ήμέρας θά ήμαι νυμφευμένος, και . . .

— Και θά ήσαι ό εύτυχέστατος των άνθρώπων, άνέκραξεν ό αισιόδοξος. Κύτταξε πώς τό λέγουν οι οίωνοί!

Πράγματι δέ, ένθ' οι λαμπτήρες εκρίζον, ό γρόν προχέοντες τό φέγγος των, οι κίσσαι έφλυθάρουν έπί των άραδουογημάτων των παραθύρων, και τά μικρά του τέιον φύλλα επέπλεον καθέτως έπί των κυάθων. Άλάνθαστοι αισιοοίωνοί!

Ούτω δέ πάντες ήρχισαν συγγαίροντες τόν ζένον των, όστις άπαθέστατα έδέχθη τάς εύχάς των και τάς προσήσεις. Ήπειδή όμως δέν ώνόμασεν αύτος τό πρόσωπον, όπερ είχεν εκλέξει ως τό μέλλον κένον στοιχείον τῆς ζωῆς του, ούδεις ήρώτησεν αύτόν άδιακριτως.

Άλλά του φιλοσόφου ή φωνή δέν είχεν άναμιχθή εις τήν γενικήν συγχαρητήριον συναυλίαν. Ήσταυρωμένους έχων τους βραχιόνιας και τους όφθαλμούς ήμικλειστους, έμειδία έκείνος ειρωνικώς, ούτε τους συγγαίροντας ούτε τόν συγγαίρομενον κατά τά φαινόμενα έχρύνων.

Ό άμφιτρώων ήγέρθη τότε, έθηκε τήν χείρα έπί του ώμου του, και διά φωνῆς, ήτις έφαίνετο ούχι τοσοϋτον ήρεμος όσον συνήθως, ήρώτησε:

— Μήπως είμαι πάρα πολύ γέρον ώστε νά νυμφευθῶ;

— Όχι!

— Πάρα πολύ νέος;

— Ούτε.

— Νομίζεις ότι σφάλω;

— Ίσως.

— Εκείνη τήν όποίαν εξέλεξα, και τήν όποίαν γνωρίζεις, έχει πᾶν ό,τι απαιτείται διά νά με καταστήσῃ εύτυχῆ.

— Τό γνωρίζω.

— Λοιπόν;

— Σύ δέν έχεις ό,τι απαιτείται διά νά ήσαι εύτυχῆς. Νά πλήττη κανεις μόνος του, εινε κακόν· νά πλήττη όμως με σύντροφον εινε χειρότερον.

— Ποτέ λοιπόν δέν θά γείνω εύτυχῆς;

— Ποτέ, ένόσω δέν γνωρίσης τήν δυστυχίαν.

— Ήμαι άπρόσιτος εις τήν δυστυχίαν!

— Τόσον τό χειρότερον, διότι τότε είσαι άθεράπευτος.

— Ω! και αυτοί οι φιλόσοφοι! άνέκραξεν ό νεώτερος των δαιτυμόνων. Δέν πρέπει κα-

νεις νά τους άκούῃ! Ήνε μηχαναί θεωριών και τίποτε άλλο. Σού κατασκευάζουν θεωρίας παντός είδους, οι όποίαι δέν αξίζουσι καν τόν κόπον νά τάς δοκιμάσῃ τις! Νυμφεύσου, φίλε μου, νυμφεύσου! Και έγώ τό ίδιον θά έκαμνα, άν δέν είχα κάμει όρκον νά μή κάμω ποτέ μου τίποτε. Νυμφεύσου, φίλε μου, και είθε, καθώς λέγουσι οι ποιηταί μας, νά σου φαίνονται πάντοτε οι δύο φοίνικες τρυφερά ήνωμένοι. Φίλοι μου! πίνω ύπέρ τῆς εύτυχίας του ζένου μας!

— Και έγώ, υπέλαβεν ό φιλόσοφος, πίνω ύπέρ τῆς προσοχής έπεμβάσεως προστάτου τινός Θεοϋ, όστις νά του δώσῃ πρώτον όλίγην δυστυχίαν, διά νά τόν καταστήσῃ εύτυχῆ!

Μετά τήν παράδοξον αύτήν πρόποσιν οι συνδαιτυμόνες ήγέρθησαν, προσήγγισαν τους γρόνθους των, ως πυγμαχοι προς τῆς πάλης, κατεβίβασαν και άνεβίβασαν αυτούς προσκλίναντες τήν κεφαλήν, και άπεχωρίσθησαν.

Έκ τῆς περιγραφῆς τῆς αϊθούσης, έν ή τό γεύμα τούτο έδίδετο, εκ του ζενικού των όψων, άτινα τό άπετέλουν, εκ τῆς ένδυμασίας των δαιτυμόνων και των εκφράσεών των, ίσως δέ κ' εκ του παραδόξου των ιδεών αύτων, έμάντευσε βεβαίως ό άναγνώστης ότι έπρόκειτο περι Κινέζων· ούχι έξ έκείνων έννοσῆται, άτινες φαίνονται άποκοπέντες εκ τινος άλεξηγέμου ή άποσπασθέντες εκ άργιλλοπλάστου σινικου σκευούς, άλλ' εκ των νεωτέρων κατοίκων του Ουρανίου Κράτους, ούς έξευρωπάισαν ήδη οι σπουδαί των, οι περιηγήσεις των και οι συχαι αύτων συκοινωνίαι προς τους πεπολιτισμένους τῆς Αύσεως.

Άκλιθως δέ έντός τῆς αϊθούσης ένός των πλωτών κήπων του ποταμοϋ των Μαρμαριτών, έν Καντᾶνι, είχεν έστιασει ό πλούσιος Κιν-Φό μετά του άχαριστου φίλου του Βάγγ, του φιλοσόφου, τέσσαρας των καλλίστων φίλων τῆς νεότητός του· τόν Πάο-Σέν, μανδαρίνον τετάρτης τάξεως, φέροντα καρβίον κυανού, τόν Γιν-Πάγγ, πλούσιον έμπορον μεταξωτών έν τῇ όδῳ των φαρμακοποιών, τόν έν άσωτείαις γεγηρακότα Τιμ και τόν λόγιον Χουάι.

Εγίνοντο δέ ταύτα τήν είκοστήν εβδόμην ήμέραν τῆς τετάρτης σελήνης, κατά τήν πρώτην των πέντε φυλακῶν, εις δε τασοϋτον ποιητικώς κατανέμονται οι ώραι τῆς κινεζικῆς νυκτός.

Β'

Όπου καθαρότερον διαγράφεται ό Κιν-Φό και ό φιλόσοφος Βάγγ.

Ό Κιν-Φό είχε δώσει τό άποχαιρετιστικόν έκείνο γεύμα εις τους έν Καντᾶνι φίλους του, διότι έν τῇ πρωτεύουση ταύτῃ τῆς επαρχίας του Κουάγγ-Τόγγ είχε ζῆσαι μέρος τῆς νεότητός του. Έκ των πολλῶν έταίρων, ούς έχει συνήθως πλούσιος και γενναίωδους άνήρ, οι τέσσαρες δαιτυμόνες του πλωτου κήπου ήσαν οι μό-

νοι άπομένοντες αύτῷ κατ' έκείνην τήν εποχήν. Τους άλλους είχε διασκορπίσει ή φορά τῆς τύχης, και μάτην ήθελεν έκείνος προσπαθήσει νά τους άνεύρη.

Ό Κιν-Φό κατόκει τότε έν Σάγγ-Χάι, μετέβη δέ εις Καντᾶνα, όπως άλλάξῃ κάπως άέρα ή πληξίς του διά τῆς δοιοπορίας. Τήν αύτήν όμως έκείνην έσπέραν έμελλε νά έπιβῆ του άτροπλοίου, όπου προσεγγίζει εις τους διαφόρους λιμένες τῆς άκτῆς, και νά επανέλθῃ ήσύχως εις τόν οίκόν του.

Ό Βάγγ είχε συνοδεύσει τόν Κιν-Φό, διότι ό φιλόσοφος ούδέποτε άφινε τήν μαθητήν του, όστις τοιουτοτρόπως ούδέποτε έστερείτο διδασχῆς. Τό άληθές όμως εινε, ότι ήκιστα προσείχεν εις αύτήν. Τά αξιώματα και τά γνωμικά του Βάγγ έχάνοντο εις μάτην, άλλ' ή «μηχανή θεωριών», ως τήν άπεκάλεσεν ό Τιμ, καρήγε πάντοτε άκάματος και άνεξάντλητος.

Ό Κιν-Φό ήν ό τύπος των Κινέζων του Βορρᾶ, έν ή φυλή τείνει νά μεταμορφωθῆ, και οφτινες ούδέποτε προσωμοιωθισαν τους Ταρτάρους. Δέν ή άνεύρισκέ τις τόν όμοιον του εις τάς μεσημβρινάς επαρχίας, όπου ανώτεραι και κατώτεραι τάξεις συναντηθήσαν μετά τῆς μανσοευκῆς φυλῆς. Ό Κιν-Φό ούτε εκ πατρός ούτε εκ μητρός, ών άμφοτέρων οι οίκογένειαι είχον μείνει μακράν των κατακτητών, είχε σταλαγμόν ταρταρικού αιματος εις τάς φλέβας του. Ύψηλός, εύσωμος, λευκός μάλλον ή ώχρός, εύθείας έχων τάς όφθῆς και όριζοντίους τους όφθαλμούς, άνεπαισθῆτως μόλις άνασεσυρμένους προς τους κροτάφους, εύθείαν δέ τήν βίνα και τήν μορφήν ούδόλωις έπίπεδον, ήθελε παρατηρηθῆ μεταξυ των ώραιότερων και τῆς έσπερίας άνδρών.

Ό Κιν-Φό δέν έφαίνετο Κινέζος ούτε εκ του έπιμελώς έξυρισμένου κρανίου του, ούτε εκ του άτριχος μετώπου και τραχήλου του, ούτε εκ τῆς μεγαλοσπεροϋς ούρας, ήτις άρχομένη από του ίνιου άνειλισσετο έπί των νώτων του ως όφρις μελανός. Μεγάλως έπιμελούμενος έαυτόν, έφερε λεπτόν μύστακα, άποτελοϋντα ήμικύλιον περι τό άνω χεϊλός του, και ύπογένειον κάτωθεν, άτινα συνετέλουν όμοϋ εκ άκριβῆς σχῆμα δι' οϋ γράφεται μουσικώς ή του ήχου παράτασις. Οι όνοχῆς του, μακρότεροι ύφεκατομέτρου, κατεδείκνυσον ότι άνῆκεν εις τους εύδαίμονας έκείνους θνητούς, οιτινες δύνανται νά ζώσιν ούδέν πράττοντες. Ίσως δέ προσέτι και τό νωχελές του διάβημα και τό ύπέφρον αύτου ήθος έπύξανον τήν έντύπωσιν του καθός πρέπει άνθρώπου, ήν ένεποιεί τό έξωτερικόν αύτου.

Άλλως δέ ό Κιν-Φό είχε γεννηθῆ έν Πεκίνω, δι' ό μεγάλης οι Κινέζοι σεμνύονται. Προς τους έρωτώντας αύτόν ήδύνατο άλαζόνως ν' άπαντήσῃ: Κατάγομαι άνωθεν.

Ό πατήρ του Γσογγ-Χέου κατόκει άληθώς

ἐν Πεκίνοῦ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς γεννήσεώς του, ἦν δ' ἐξάετης μόλις ὁ Κιν-Φό, ὅτ' ἐκεῖνος μετέβη εἰς Σάγγ-Χάϊ.

Ὁ ἀξιότιμος αὐτὸς Κινέζος, ἐκ διακεκριμένης οἰκογενείας τοῦ βορᾶ καταγόμενος, εἶχεν, ὡς πάντες αὐτοῦ οἱ συμπατριῶται, φύσιν ἐξόχως ἐμπορικὴν. Κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ σταδίου του ἐτῆ πᾶν ἔτι παράγει ἡ πολυάνθρωπος ἐκείνη χώρα, χαρτὰ τοῦ Σουα-Τόου, μεταξωτὰ τοῦ Σού-Τσέου, σακχάρους κρυσταλλωμένοι τῆς φερμύδας, τεία τοῦ Χαγκίου καὶ τοῦ Φησίου, σιδήρα τοῦ Χομάν, χαλκὸς ἐρυθρὸς ἢ κίτρινος τοῦ Γιουάν, πάντα ταῦτα ὑπῆρξαν δι' αὐτὸν στοιχεῖα ἐμπορίου καὶ κερδοσκοπίας ἀντικείμενον.

Ὁ κύριος αὐτοῦ ἐμπορικὸς οἶκος, τὸ γόγγ αὐτοῦ, εὗρίσκετο ἐν Σάγγ-Χάϊ, ἀλλ' εἶχε καὶ ὑποκαταστήματα ἐν Νάν-Κίγγ, Τίεν-τσίν, Μακάφ καὶ Χόγγ-Κόγγ. Οἰκίαις πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν κίνησιν, μετέφερε τὰ ἐμπορεύματά του διὰ τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν, καὶ διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ σύρματος ἐλάμβανε τὰς τιμὰς τῶν μεταξωτῶν ἐν Ἀνδρῶν καὶ τοῦ ὀπίου ἐν Καλκούτῃ. Οὐδεὶς τῶν πρακτῶν αὐτῶν τῆς προόδου, ἀπερὶς ἢ ἡλεκτρισμός, εὗρισκεν αὐτὸν ἀπρόσιτον, ὡς εἶνε οἱ πλείστοι τῶν Κινέζων, ὑπὸ τὴν ἐπιβρῆσαν διατελοῦντες τῶν μανδρινῶν καὶ τῆς κυβερνήσεως, ὧν ἡ πρόοδος ἐλαττοῖ κατ' ὀλίγον τὸ γήνηρον.

Ἀπλῶς εἰπεῖν ὁ Τσοῦγγ-Χέου ἐνήργησε τοσοῦτον ἐπιδεξιῶς, κατὰ τε τὸ ἐσωτερικὸν του ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγὰς αὐτοῦ πρὸς τοὺς πορτογαλλικοὺς, γαλλικοὺς, ἀγγλικούς καὶ ἀμερικανικοὺς οἰκούς τοῦ Σάγγ-Χάϊ, τοῦ Μακάου καὶ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὥστε καθ' ἡν στιγμήν ὁ Κιν-Φό ἐγενῆτο, ἡ περιουσία του ὑπερέβαινεν ἤδη τὰς τετρακοσίας χιλιάδας ταλλήρων. Τὸ ταμίσιμα δὲ τοῦτο ἐμελλε νὰ διπλασιασθῇ ἐν τῷ ὀλίγῳ, χάρις εἰς τὴν νέαν καὶ παράδοξον ἀνθρωπεμπορίαν τῆς Κίνας πρὸς τὴν Ἀμερικὴν.

Ὡς γνωστὸν, ὁ πληθυσμὸς τῆς Κίνας εἶνε λίαν ἀφθονος καὶ δυσανάλογος πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ εὐρέος ἐκεῖνου κράτους, ὅπερ διαφόρως μὲν ἀλλὰ ποικιτικῶς πάντοτε ἀποκαλεῖται Οὐράνιον Κράτος, Μέσον Κράτος, Κράτος ἢ Γῆ τῶν ἀνθέων.

Ὁ πληθυσμὸς αὐτὸς ὑπολογίζεται περὶ τὰ τριακόσια ἐξήκοντα ἑκατομμύρια κατοίκων, καὶ ἀποτελεῖ οὕτω τὸ τρίτον περίπου τοῦ πληθυσμοῦ ὁλοκλήρου τῆς γῆς. Οὕτω δέ, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν τρώγῃ ὁ πτωχὸς Κινέζος, τρώγει ἅμως πάντοτε, ἢ δὲ Κίνα, μ' ὄλους αὐτῆς τοὺς ἀπείρους ὀρυζῶνας καὶ κερχαιῶνας, δὲν ἀρκεῖ νὰ τὸν θρέψῃ. Τοῦτου δ' ἐνεκα τὸ πλεονάζον τῶν κατοίκων τείνει νὰ ἐξέλθῃ τῆς Κίνας διὰ τῶν βγαμάτων, ἅτινα τὰ ἀγγλικά καὶ γαλλικά τηλεβόλα ἤνοιξαν εἰς τὰ ὕλικά καὶ ἠθικά τείχη τοῦ Οὐράνιου Κράτους. Ἐξέχθη δὲ τὸ πλεονά-

σμα τοῦτο πρὸς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν καὶ ἰδίως τὴν Καλιφορνίαν. Ἀλλ' ἡ μετὰγγις αὐτῆ ἐγένετο τοσοῦτον βιαίως, ὥστε τὸ ἀμερικανικὸν συνέδριον ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ μέτρα περιοριστικὰ κατὰ τῆς ἐπιβρομῆς ταύτης, ἥτις καὶ ἀπεκλήθη μάλιστα τραχέως κίτριος πυρετός. Ὡς ὀρθῶς παρατηρήθη, πενήτηκοντα ἑκατομμύρια Κινέζων ἐποίκων ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις δὲν ἤθελον μὲν ἐπαισθητῶς πτωχύνει τὴν Κίναν, ἤθελον δὲ ἀπορροφήσει ἐντελῶς τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν φυλὴν πρὸς ὄφελος τῆς μογγολικῆς.

Ὅπως δὴποτε ἡ ἔξοδος ἐγένετο εὐρεία καὶ μεγάλη. Οἱ ἐπικρατοὶ Κινέζοι, οἱ ζῶντες ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν ἐκ μιᾶς δρακὸς ὀρυζίου, ἐνδὸς κηπέλλου τετοῦ καὶ μιᾶς καπνοσύριγγος, δεξιοὶ δὲ εἰς πᾶν ἐπιτηδεῦμα, ἐπέτυχον ταχέως παρὰ τὴν Ἀλμπράν Δίμνην, ἐν Βιργινίᾳ, Ὁρεγῶνι, καὶ ἰδίως ἐν τῷ κράτει τῆς Καλιφορνίας, ὅπου κατεβίβασαν σπουδαίως τὰ ἡμερομίσθια.

Ἐμορφώθησαν ἐπιμένως ἑταιρίαι πρὸς μεταφορὰν τῶν εὐθηνῶν ἐκεῖνον μεταναστῶν. Πέντε ἐξ αὐτῶν ἐστρατολόγουν εἰς πέντε ἐπαρχίας τοῦ Οὐράνιου Κράτους, καὶ ἕκτη ἐγκατεστάθη ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ. Ἐκεῖνα μὲν ἀπέστελλον, αὐτῇ δὲ παρελάμβανε τὸ ἐμπόριον, καὶ πρόσθετόν τι πρακτορεῖον, τὸ τοῦ Τίγγ-Τόγγ, ἐπέστρεφεν αὐτό.

Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἐξήγησιν.

Οἱ Κινέζοι καταλείπουν εὐχαρίστως τὴν πατρίδα των πρὸς ἀναζήτησιν τύχης παρὰ τοῖς *Μελικάνοις*, ὡς ἀποκαλοῦσι τοὺς κατοίκους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρει νὰ ἐπιτραφῶσι τὰ πτώματά των καὶ ταφῶσιν εἰς τὴν γενέτειραν γῆν. Ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο μίαν τῶν κυριωτάτων καὶ ἀπαραιτήτων συνθηκῶν τοῦ συμβολαίου, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται ν' ἀποφύγωσιν αὐτὴν αἱ ἑταιρίαι.

Οὕτω δὲ τὸ πρακτορεῖον τοῦ Τίγγ-Τόγγ, ἄλλως Πρακτορεῖον τῶν Νεκρῶν ὀνομαζόμενον, καὶ ἴδια κεφάλαια διαθέτον, ἀποστολὴν ἔχει νὰ ναυλώσῃ νεκροφόρα σκάφη, ἅτινα ἀποπλέουσι πλήρη ἐξ Ἀγίου Φραγκίσκου εἰς Σάγγ-Χάϊ, Χόγγ-Κόγγ ἢ Τίεν-Τσί. Νέον ἐκ ταῦτου ἐμπόριον καὶ νέα κέρδους πηγὴ.

Ὁ ἐπιτηδεῖος καὶ ἐπιχειρηματικὸς Τσοῦγγ-Χέου ἐνόησε τοῦτο. Ὅτε δὲ ἀπέθανε τὸ 1866, ἦτο διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας Κουάγγ-Τάν, ἐν τῇ ὁμωνύμῳ ἐπαρχίᾳ, καὶ ὑποδιευθυντὴς τοῦ Νεκρικοῦ Ταμείου ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ.

Τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ὁ Κιν-Φό, ὄρφανὸς πατὴρ καὶ μητρός, ἐκληρονόμει περιουσίαν τεσσάρων περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων, εἰς μετοχὰς τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπεζῆς, ἃς ἔσχε τὴν φρονίμην νὰ διατηρήσῃ.

Ὅτε ἀπώλεσε τὸν πατέρα του ὁ νεαρὸς, ἐνὲν μὲν μόλις καὶ δεκαετής, κληρονόμος, ἤθελον εὐ-

ρεθῆ μόνος, ἂν δὲν εἶχε τὸν Βάγγ, τὸν ἀχώριστον Βάγγ, μέντορά του καὶ φίλον του.

Τί δὲ ἦτο ὁ Βάγγ οὗτος; Ἀπὸ δεκαεπτά ἡδὴ ἐτῶν ἔζη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Σάγγ-Χάϊ, δημοτραπεζοῦ τοῦ πατρὸς ποῖν ἢ γένη τοῦ υἱοῦ δημοτραπεζοῦ. Πλὴν πόθεν ἤρχετο; Ὅποιον ἦτο τὸ παρελθόν του; Εἰς τὰς σκοτεινὰς ταύτας ἐρωτήσεις μόνος ὁ Τσοῦγγ-Χέου καὶ ὁ Κιν Φό ἠδύναντο ν' ἀπαντήσωσιν.

Ἄν δ' ἐκρινον πρέπον νὰ τὸ πράξωσιν, ὅπερ ἀπίθανον, ἰδοὺ τί ἠθέλωμεν μάθει.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Κίνα εἶνε κατ' ἐξοχὴν τὸ βασιλείον, ἐν ᾧ αἱ ἐπαναστάσεις δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ν' ἀναστατώσωσιν ἑκατοντάδας χιλιάδων. Κατὰ τὸν δεκάτον ἑβδομον αἰῶνα ἡ διάσκημος δυναστεία τῶν Μίγγ, κινεζικὴν ἔχουσα τὴν καταγωγὴν, ἐβασίλευεν ἀπὸ τριακοσίων ἡδὴ ἐτῶν ἐν Κίνα, ὅτε, τὸ 1644, ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς, μὴ δυνάμενος ν' ἀντιστῆ μόνος κατὰ τῶν ἀπειλούντων τὴν πρωτεύουσάν του ἀποστατῶν, ἐζήτησε βοήθειαν παρὰ ταρτάρου βασιλέως.

Ὁ βασιλεὺς εἰσήκουσε πρόθυμος τὴν παράκλησιν, καὶ ἐπελθὼν ἐδίωξε τοὺς ἀποστάτας ὀφελῆθαι ὅμως ἐκ τῶν πραγμάτων, ἀνέτρεψε τὸν ἐπικαλεσάμενον τὴν βοήθειάν του, καὶ ἀνηγόρευσε αὐτοκράτορα τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ υἱὸν Σούν-Τσέ.

Ἐκτοτε ἡ ταρταρικὴ ἀρχὴ ἀντικατέστησε τὴν κινεζικὴν, καὶ αὐτοκράτορες μαντσουοὶ κατέλαβον τὸν θρόνον.

Καὶ συνεχωνεῦθησαν μὲν κατ' ὀλίγον, ἰδίως εἰς τὰ κατώτερα τοῦ λαοῦ στρώματα, αἱ δύο φυλαὶ, ἀλλὰ παρὰ ταῖς πλουσίας οἰκογενεῖαις τοῦ βορᾶ ὁ μεταξὺ Κινέζων καὶ Ταρτάρων χωρισμὸς διετηρήθη αὐστηρότερον, ὁ δὲ τύπος ἐκατέρων διακρίνεται καὶ σήμερον ἔτι, πρὸ πάντων κατὰ τὰς βραχίαις τοῦ κράτους ἐπαρχίας, ὅπου ἐσκήνωσαν οἱ ἀδιάλλακτοι, οἱ πιστοὶ διαμείναντες εἰς τὴν ἐκπεσοῦσαν δυναστείαν.

Εἰς τούτων ἦτο καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Κιν-Φό, μὴ διαφεύσας τὰς παραδόσεις τῆς οἰκογενείας του, ἥτις ἤρνηθη νὰ συνδιαλλαγῇ πρὸς τοὺς Ταρτάρους. Ἦθελε δὲ πρόθυμος μετᾶσαι πάσης ἐνεργείας, ἂν, καὶ μετὰ τριακόσια ἡδὴ ἔτη, ἤγειαστο ἐπαναστάσις τις κατὰ τῆς κρατούσης δυναστείας.

Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Κιν-Φό συνεμερίζετο ἐντελῶς τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ δοξασίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1866 ἐβασίλευεν ἔτι ὁ αὐτοκράτορ Σιέν-Φόγγ, αὐτὸς ἐκεῖνος ἑστὶς ἐκήρυξε τὸν κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πόλεμον, περατωθέντα διὰ τῆς ἐν Πεκίνοῦ συνθήκης τὴν 25 Ὀκτωβρίου τοῦ εἰρημένου ἔτους.

Πρὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης φοβερὰ ἐπαναστάσις ἠπειλεῖ ἤδη τὴν βασιλεύουσαν δυναστείαν. Οἱ Τσάγγ-Μάο ἢ Τάϊ-Πίγγ, οἱ ἀμακρόκοροι

ἐπαναστάται» εἶχον καταλάβει ἐν ἔτει 1853 τὸ Νάν-Κίγγ καὶ τὸ Σάγγ-Χάϊ ἐν ἔτει 1855. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Σιέν-Φόγγ, ὁ νεαρὸς αὐτοῦ υἱὸς διὰ μεγάλων ἀγώνων κατώρθωσε ν' ἀποκρούσῃ τοὺς Τάϊ-Πίγγ.

Χωρὶς τοῦ ἀντιβασίλεως Λί, τοῦ πρίγκηπος Κόγγ καὶ ἰδίως τοῦ ἀγγλοῦ συνταγματάρχου Γόρδων, δὲν θὰ κατώρθωνεν ἴσως νὰ σώσῃ τὸν θρόνον του.

Διότι οἱ Τάϊ-Πίγγ, ἀσπανδοὶ τῶν Ταρτάρων ἐχθροὶ, καὶ ἰσχυρότατα πρὸς ἐπαναστάσιν συνηταγμένοι, ἐπέζητουν τὴν ἀντικατάστασιν τῆς δυναστείας τῶν Τσίγγ διὰ τῆς δυναστείας τῶν Βάγγ. Ἀπετέλουν δὲ τέσσαρα διακεκριμένα σώματα· τὸ μὲν πρῶτον, σημαίαν ἔχον μελανὴν, ἀποστολὴν εἶχε τὸν φόνον· τὸ δὲ δεύτερον, ἐρυθρὰν ἔχον τὴν σημαίαν του, προορισμὸν εἶχε νὰ πυρπολῇ· τὸ τρίτον, μὲ κίτρινον σημαίαν, σκοπὸν εἶχε τὴν λαφυραγωγίαν· καὶ τὸ τέταρτον τέλος, σημαίαν ἔχον λευκὴν, ἦτο ἐπιτετραμμένον τὴν ἐπισίτισιν τῶν ἄλλων.

Ἐν τῷ Κιόγγ-Σού ἐγένοντο σπουδαῖα στρατιωτικὰ ἐνέργεια. Τὸ Σού-Τσέου καὶ τὸ Κιά-Κίγγ, πέντε λεύγας ἀπέχοντα τοῦ Σάγγ-Χάϊ, περιήλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπαναστατῶν, καὶ μετὰ πολλοὺς μόλις ἀγῶνας ἀνεκτίθησαν ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων. Καὶ αὐτὸ τὸ Σάγγ-Χάϊ ἠπειλήθη καὶ προσεδιήθη μάλιστα τὴν 18 Ἀυγούστου 1860, καὶ ἦν στιγμήν οἱ στρατηγοὶ Γράντ καὶ Μοντωβάν, διοικοῦντες τὸν ἀγγλογαλλικὸν στρατὸν, ἐκονοβόλουν τὰ φρούρια τοῦ Πέϊ-Χό.

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁ Τσοῦγγ-Χέου, πατὴρ τοῦ Κιν-Φό, κατέκειτο πλησίον τοῦ Σάγγ-Χάϊ, οὐχὶ μακρὰν τῆς μεγαλοπρεποῦς γεφύρας, δι' ἧς οἱ Κινέζοι μηχανικοὶ εἶχον ζεύξει τὸν ποταμὸν Σού-Τσέου. Δὲν τὸν δυσηρέστησε δὲ βεβαίως ἡ ἐπαναστάσις ἐκεῖνη τῶν Τάϊ-Πίγγ, ἀφοῦ ἀπηθύνητο κυρίως κατὰ τῆς ταρταρικῆς δυναστείας.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε τὴν ἐσπέραν τῆς 18 Ἀυγούστου, μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν τῶν ἐπαναστατῶν πέραν τοῦ Σάγγ-Χάϊ, ἡ θύρα τῆς κατοικίας τοῦ Τσοῦγγ-Χέου ἠνεώθη βιαίως.

Φυγὰς τις, κατωρθώσας νὰ διαφύγῃ τοὺς διώκτας του, ἦλθε κ' ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Τσοῦγγ-Χέου. Οὐδὲν πλέον εἶχεν ὄπλον ὁ δυστυχὴς πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, καὶ οὐδεμίαν εἶχε σωτηρίας ἐλπίδα, ἂν ἐκεῖνος παρ' οὐ ἐζήτηε ἄσυλον παρέδιδεν αὐτὸν εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς στρατιώτας.

Ἀλλ' ὁ πατὴρ τοῦ Κιν-Φό δὲν ἠδύνετο νὰ προδώσῃ ἕνα Τάϊ-Πίγγ, εἰς τὴν αἰκίαν του καταφυγόντα.

Ἐκλείσε λοιπὴν τὴν θύραν καὶ τῷ εἶπε· — Δὲν θέλω νὰ μάθω, οὐδὲ θὰ μάθω ποτὲ ποῖος εἶσαι, τί ἔκαμες, πόθεν ἔργεσαι! Εἶσαι ξέ-

νος μου, και επομένως, δι' αυτό και μόνον, άσφαλής εις τόν οίκόν μου.

Ο φυγάς ήθέλησε να έμυλήση, ίνα έμφράση τήν ευγνωμοσύνην του. . . αλλά μόλις είχε τήν δύναμιν.

— Τό όνομά σου ; ήρώτησεν ο Τσουγγ-Χέου.

— Βάγγ!

Ήτο δ' αληθώς ο Βάγγ, σωθείς διά τής γενναιότητος του Τσουγγ-Χέου, γενναιότητος ήτις ήδύνατο να στερήση αυτόν τής ζωής, άν έγεννατο ύποψία ότι ο οίκός του ύπηρεζεν άσυλον έπαναστάτου. Άλλ' ο Τσουγγ-Χέου ήν εκ των αρχαϊκών εκείνων άνδρών, δι' ους πάς ξένος είνε ιερός.

Μετά τινα έτη ή εξέγερσις των επαναστατών ειχεν όριστικώς κατασταλή, κατά δέ τό 1864 ο άυτοκράτωρ Τάι-Πίγγ, πολιωρικήεις έντός του Νάν-Κίγγ, απέθνησκεν εκ δηλητηρίου, ίνα μή πέση ζών εις χείρας των άυτοκρατορικών.

Ο Βάγγ έμεινεν έκτοτε έν τή οίκία του ευεργέτου του, και ούδέποτε του εξέτηθη λόγος του παρελθόντος του. Ούδεις περι αυτού τόν ήρώτησεν, ίσως διότι έφοβούντο και να τό μάθωσιν. Δι' υπό των επαναστατών διαπραχθείσαι ώμότητες ήσαν, ώς έλέγετο, φοβερά. Ήπό τίνα σημαίαν ειχεν άρά γε στρατεύσει ο Βάγγ ; ύπό τήν κιτρίνην, τήν έρουράν, τήν μελανήν, ή τήν λευκήν ; Καλλίτερον όπως δήποτε ήτο να μένη τούτο άγνωστον, και να διατηρηται τούναντίον ή πλάνη, ότι άπετέλει μέρος του τροφοδοτικού σώματος.

Ούτως ο Βάγγ, κατευχαριστημένος άλλως διά τήν τύχην του, έμεινε σύσσιτος του φιλοξένου εκείνου οίκου. Μετά τόν θάνατον δέ του Τσουγγ-Χέου, ο υίός του ούδέ κών διολογίσθη να τόν άποχωρισθή, τοσοούτον είχε συνειθίσει τήν συναναστροφήν του έρασιμου άνδρός.

Άληθώς όμως, καθ' όν χρόνον άρχεται ή ήμετέρα ιστορία, τίς ήθελεν άναγνωρίσει άρχαίον Τάι-Πίγγ—φονέα δηλαδή, ή λαφυραγωγόν ή έμπρηστήν—ύπό τόν πέντε και πεντηκονταετή εκείνον φιλόσοφον, τόν διοπτροφόρον ήθικολόγον, τόν κινεζικώτατον αληθώς Κινέζον, με τόν παροϊμιακόν αυτού μύστακα και τά πρός τους κροτάφους άνασεσυρμένα όμματα ;

Μακράν φέρων και άμαυράν τό χρώμα έσθήτα, τήν ζώνην έχων άνιούσαν πρός τό στήθος—ένεκα προκουπούσης ήδη ευσαρκίας—και τό κάλυμμα τής κεφαλής του συμφωνώτατον πρός τό άυτοκρατορικόν διάταγμα, τουτέστι πύλον εκ μήλωτής, ούτινος ο γύρος περιεκύκλου σκουφον, όθεν κατέπιπτον κόρυμβοι πορφυροί—έφαινετο άγαθός τις καθηγής της φιλοσοφίας, εις τών σοφών εκείνων, ούτινες έχουσι πρόχειρον τήν χρήσιν των όγδοήκοντα χιλιάδων χαρακτήρων τής κινεζικής γραφής, λόγιός τις τής άνωτέρας διαλέκτου, άριστός διδακτορικών εξέτάσεων, δι-

καίωμα έχων να διέρχηται ύπό τήν μεγάλην του Πεκίνου πύλην, ήτις προάφεται άποκλειστικώς διά τόν Τίον του Ούρανοϋ.

Τίς οίδεν όμως ; Ίσως, λησμονών φρικώδες παρελθόν, ο επαναστάτης είχε βελτιωθή εκ τής συγχρωτίσεως του άγαθού Τσουγγ-Χέου, τραπείς άνοησιβήτως τήν όδόν τής θεωρητικής φιλοσοφίας.

Εκ τούτων πάντων εξυγείται, πώς τήν έσπέραν εκείνην ο Κιν-Φό και ο Βάγγ, ούτινες ούδέποτε άπεχωρίζοντο, ήσαν όμοϋ έν Καντώνι, και πώς, μετά τό άποχωριστικόν εκείνο γεύμα, εβιάδιζον άμφότεροι παρά τήν προικυμαίαν, άναζητούντες τό άτυμόλιητον, ήπερ έμελλε να μεταφέρη αύτους ταχέως εις Σάγγ-Χάι.

Ο Κιν-Φό έβαινε σιωπηλός και πως περιφροντικός· ο δέ Βάγγ, άριστερά βλέπων και δεξιά, φιλοσοφών περι σελήνης και άστέρων, διήρχετο μειδιών ύπό τήν πύλην τής «Αλιωνίας άγνότητος», ήτις δέν τώ έφαινετο άρκετά ύψηλή διά τό άνάστημά του, ύπό τήν πύλην τής «Αλιωνίας Χαράς», ής αι πτυχαι τώ έφαινοντο άναπεπταμένοι ένώπιον τής ίδίας του ζωής, και είδε τέλος βυθιζόμενους εις τό σκότος τούς πύργους τής Παγόδας των Πεντακοσίων θεοτήτων.

Τό άτυμόλιον Πέριμα ώρμει ένώπιόν των, ύπό άτυμόν ευρισκόμενον. Ο Κιν-Φό και ο Βάγγ έγκατεστάθησαν έντός των δύο κοιτωνίσκων, ούτινες είχαν προκαταληφθή δι' αυτούς. Τό ταχύ βέδυμα του ποταμού των Μαργαριτών, ήπερ παρασήρει καθ' εκάστην μετά τής ίδιός των όχθών του και πτώματα καταδίκων, μετέδωκε μεγίστην ταχύτητα εις τό άτυμόλιητον. Τό σκάφος διέπλευσεν ούτως ως βέλος τό τήδε κάκισα ύπό των γαλλικών τηλεβόλων άφείλντα έρείπια, παρέπλευσε τήν έννεώρφον παγόδαν του Άφ-Ούαί, και τήν καμπήν του Ζαρδάυν, έγγύς τής Βαμπά, όπου όρμουσαι τά μέγιστα των πλοίων, και παρήλθεν έν μέσω των νησούδιον και των έν βαμβοκαλάμιων φραγμών των δύο όχθών.

Τά εκατόν πεντήκοντα χιλιόμετρα, ήτοι τά τριακόσια έβδομηκονταπέντε αλί, άτινα χωρίζουσι τήν Καντίνα από των εκβολών του ποταμού, διηλύθησαν έντός τής νυκτός. Κατά δέ τήν άνατολήν του ήλιου ή Πέριμα υπερέβαινε τό «Στόμα τής τίγρεως» και τάς δύο αυτού θινώδεις σύρσεις. Ή τής Βικτωρίας κορυφή επί τής νήσου Χόγγ-Κόγγ, ύψηλή χιλίους όκτακοσίους εικοσιπέντε πόδας, έπεφάνη πρός στιγμήν διά τής πρωϊνής όμίχλης, και μετ' αϊσιώτατον τέλος διάπλουν ο Κιν-Φό και ο φιλόσοφος, διασχίζοντες τά κιτρινωπά ύδάτα του Κιανού ποταμού, άπεβιάζοντο εις Σάγγ-Χάι, επί τής παραλλιάς τής επαρχίας του Κιάγγ-Νάν.

[Επιστημονικόν]

Ο πληθυσμός του Λονδίνου άνέρχεται εις 3,577,000, ο δέ των Παρισίων εις 1,988,000.

ΤΑ ΤΕΜΠΗ

[Εκ του προσεχώς εκδοθησομένου συγγράμματος τή «Θεσσαλική», ύπό του κ. Ν. Γεωργιάδου].

Άνατολικώτερον του Όλύμπου εκτείνεται ή Όσσα, χωρίζομένη άπ' αυτού διά τής κοιλάδος των Τεμπών. Άυτη, περιβαλλομένη πρός Δ. μεν ύπό του Όλύμπου, πρός άνατολάς δέ ύπό τής Όσσης, διαρρέεται ύπό του Πηνειού, έχουσα μήκος μεν από τής εις αύτην εισόδου του ποταμού μέχρι τής εξόδου 1—1 [2 ώρας, τό δέ πλάτος ποικίλλον μεταξύ 220 Γαλ. βημάτων και 30 Γαλ. ποδών.

Είς τό όνομα τής τερπνής ταύτης κοιλάδος, τής ώραιότερας ήπερ πάσαν άλλην τοποθεσίαν τής τόσον ώραιάς Έλλάδος, αι χαρμύσαι αναμνήσεις τής αρχαιότητος άδρόαι παρουσιάζονται εις τήν φαντασίαν. Ή δροσερότης τής, αι γραφικώταται καλλοναι της ήσαν τόσφ περίπυστοι, ώστε πάσα ώραία τοποθεσία, πάσα τερπνή κοιλάς εκάλετο παρά των αρχαίων Τέμπη. Ο Οράτιος άποκαλεί ούτω τήν έξοχικήν αύτου έπαυλιν, ο δέ Βιργίλιος, έξυμνών τήν ευτυχίαν τής άγροτικής ζωής, όνομάζει Τέμπη χωρίον κατάρβυτον και κατάρυτον. Ο Θεόκριτος έρωτά τας Νύμφας, άν άπατηθείσαι από τήν τερπνότητα τής ώραιάς αύτης κοιλάδος έπελάθοντο του άάφνουδός. Ο Λουκανός και ο Κάτουλλος έξυμνουσι τας καλλονάς της. Ο ευσεβής Φινελών, όνειροπολόν τήν άναγέννησιν τής Έλλάδος, έντυφά κατά φαντασίαν εις τήν θέαν των καλλονών των Τεμπών «je cueille les lauriers des Dolphes et je goûte les délices de Tempa»· ο δέ Αίλιανός, περιγράφων τήν ειδυλλιακήν καλλονήν τής κοιλάδος, μνημονεύει και των εύωχιών και συμποσίων, ά συντέλουν οι περίοικοι έν αύτῃ. Σήμερον όμως κατήφεια και σιωπή επικρατεί εκεί, και μόνον ο κρότος των βημάτων σπανίων τινών διαβατών ταρασσει τήν ήρημίαν του τόπου· και τό έαρ, ότς ή άναγεννωμένη φύσις άποδίδει εις τήν κοιλάδα ήλην τήν καλλονήν και τήν χάριν της, άντι των άσμάτων και του χορού και του θορύβου, άν άνέκεμπον οι γηθόσουνοι κάτοικοι πλέοντες επί του ποταμού και εύωχούμενοι επί των τερπνοτάτων αυτού όχθών, άκούεται μόνον ο κρότος των βημάτων των επισκεπτομένων τήν κοιλάδα πρός συλλογήν του μέλιτος, ήπερ εισέτι έναποθέτουσιν αι βιομήχανοι μέλισσαι επί των υπερκειμένων πλευρών του Όλύμπου, τής πατρίδος του ποιμένου Άριστέου (Βιργ. Γεω. 4. 317).

Και εκ μεν των αρχαίων περιέγραψαν τήν κοιλάδα ο Αίλιος (44. 6) ίσως κατά Παλύδιον, ο Πλίνιος (Hist. nat. 4, 8, 15) και ο Αίλιανός (Π. Ιστ. Βιβλ. 4). Έκ δέ των νεωτέρων ο Gell, ο Dawhins, ο Holland, ο Dodwell, ο Lenke, ο Mezières, ο Ussing, έν ταις μνημονευθείσαι ήδη συγγράμμασιν, ο Kriegk (das thessalische Tom-

pe. Leip. 1835), και ο Fallmerayer (Fragm. aus dem Orient σ. 432). Και ο μεν Leak και ο Dodwell παρέσχον τήν ακριβεστάτην περιγραφήν τής κοιλάδος· οι μόνον όμως άισθανθέντες τό άλλθές μεγαλείον τής τοποθεσίας και τήν θαύταιν έντύπωσιν, ήν παράγει αύτη, είναι ο Ussing, ο Fallmerayer και ο Mezières. Ή κοιλάς αύτη, λέγει ο Mezières, δέν είνε, ως ήδύνατό τις να ύποθέση, δροσερά τις και χαρίεσσα τοποθεσία, όπως αρχαίοι τινες τήν περιέγραφαν. Και δέν έλλείπουσι μεν ένταύθα θαθείαι σκια μεγαλοπρεπών πλατάνων, έλαστοάνων έν επί τής όχθης του ποταμού, ούτε δροσερά ύδατα καταρρέοντα εκ των πλευρών των υπερκειμένων όρέων, ούτε χλοεροί λευμώνες, ούτε πάν ό,τι τερπνόν ήδύνατο να πλάση ποιητική φαντασία, αλλά τό κύριον χαρακτηριστικόν τής κοιλάδος, τό άποτελούν τήν άπαράμιλλον αύτης καλλονήν, είνε ότι ή χαρίεσσα αύτη κοιλάς είνε στενή, χαίνουσα μεταξύ δύο γιγαντιαίων όρέων, τής Όσσης και του Όλύμπου, άποσχισθέντων άπ' άλλήλων διά βιαίον σεισμού. Και τρώντι· τό πών φέρει έν τῃ κοιλάδι τά ίσχυ βιαίας τινός καταστροφής· οι έράχοι είνε κατεσχισμένοι και συντετριμμένοι, μή έχοντες τήν τελείαν εκείνην μορφήν, δι' ής περιβάλλει ή φύσις τά τέλεια έργα της. Πολλαχού του στενού τό όρος φαίνεται διερρώγος καθ' όλον αύτου τό ύψος, αι δέ κάθετοι και άντικρύζουσαι άλλήλαις πλευραι τής Όσσης και του Όλύμπου ήδύναντο και σήμερον να τεθώσιν ακριβώς επ' άλλήλων, άν έξηλείφετο τό διαχωρίζον αύτας διάστημα· άλλ' ένθ' άφ' ενός ή θέα των έρυθρών άποτόμων και ύπερψήλων βράχων, ούτινες υπέρκεινται εκάτέρωθεν του ποταμού, καταπλήσσει τήν φαντασίαν του θεωμένου, ο ήσυχος του Πηνειού ρούς άφ' έτέρου, όστις έλαίου δίκην κυλκεί ήρέμα τά άργυρά νάματα του, που μεν πλατύτερος και σχηματίζων χείρ έν τῃ νησούδιον, που δέ στενότερος, αι επί των ποδών τής Όσσης μικραι παράχοιοι πεδιάδες, άίτινες διαρρέομεναι ύπό των εκ του όρους κατερχομένων ύδάτων σχηματίζουσιν ώρατον χλοερόν τάπητα, σκιαζόμενον ύπό εύθάλων δένδρων, έλαττοϋσι τήν σοδαράν άγριότητα του τόπου και άναμιγνύουσιν εις τήν ίσχυράν έντύπωσιν, ήν έμποιοϋσι τά μεγάλα θεάματα τής φύσεως, τήν τέρψιν τήν παραγομένην εκ τής θέας των χαριστάτων εικόνων. Έν τῃ ένώσει λοιπόν των άντιθέτων τούτων έντυπώσεων κείται ο άλλθής χαρακτηρισμός και τό πραγματικόν μεγαλείον τής κοιλάδος των Τεμπών. Ένέχει άθη ό,τι άγριον και ό,τι τερπνόν ύπάργχει έν τῃ φύσει· άφ' ενός μεν κορυφαί ύπερψήλιοι και έράχοι κατεσχισμένοι και διηυλακωμένοι ως ύπό κεραυνού, άφ' έτέρου δέ μεταλοπρεπής και ήσυχος ποταμός κρυπτόμενος ύπό τήν σιακήν ευθυσκίων πλατάνων και περι-

βαλλόμενος ὑπὸ δροσερωτάτης χλόης. Καὶ ἀπαντῶσι μὲν καὶ ἀλλαγῶ ἐπίσης ἄγρια ὄρη· ἡ χαράδρα τοῦ Ταυγέτου, αἱ παρὰ τὴν Ἀμάθην ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Σαλέρνου ἀκταὶ καὶ οἱ βράχοι τοῦ Ταυρομενίου ἐν Σικελίᾳ δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἄγριοι, κατὰ τὸν Μοζιότος, τῶν ἐπικρημαμένων ἐπὶ τῶν Τεμπῶν πλευρῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης, ἀλλ' ἐκεῖ λείπει ὁ ποταμὸς καὶ ἡ περὶ αὐτὸν κραταιὰ βλάστησις. Τὰ στενά τοῦ Ἄψου εἶνε μὲν ὄχυρά, ἄγρια καὶ μεγαλοπρεπῆ, κάλλη θμῶς δένδρων καὶ χλωρότητα ὕλης καὶ διατριβῆς καὶ λευμῶνας ἡδέεις δὲν ἔχουσι (Πλούτ. Τ. Φλαμ. III.). Ὁ Ἀλφειδὸς καὶ ὁ Σπερχειδὸς διαρρέουσιν ὄρειας κοιλάδας, ἀλλὰ δὲν περιβάλλονται ὑπὸ ἀποκρήμων βράχων. Ὁ Ἀλφειδὸς διαρρήγνυται τὰς Σαξωνικὰς Ἀλπεὶς σχηματίζει ὄρειαν κοιλάδα, ἣτις θμῶς οὔσα πλατυτέρα τῶν Τεμπῶν ὑστερεῖ ταύτης καὶ κατὰ τὴν βλάστησιν καὶ κατὰ τὸ ἀπότομον τῶν περιβαλλόντων βράχων, καὶ δὲν δύναται ἐπομένως οὔτε κατὰ τὸ καταπληκτικὸν μεγαλεῖον οὔτε κατὰ τὴν χάριν νὰ παραβληθῇ μετ' αὐτῆς.

Καὶ ἡ μὲν πλευρὰ τοῦ Ὀλύμπου καταπίπτουσα ἀποτόμως εἶνε ἀπρόσιτος, οὐδεμίαν καταλείπουσα ἀτραπὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ· διὸ καὶ ἡ μόνη ὁδὸς, ἣτις καὶ τὸ πάλαι καὶ νῦν ἄγεται διὰ τοῦ στενοῦ, κεῖται ἐπὶ τῆς Ὀσσης· παρατηροῦνται δὲ ἐνιαχοῦ τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ. Οὕτως ἐπὶ μὲν τῆς εἰσόδου πέραν τοῦ χαλίου τῶν Ἀμπελακίων παρατηρεῖται διπλῆ ἀδελφὴ ἐσκαμμένη ἐν τῷ βράχῳ ὑπὸ τῶν τροχῶν τῶν ἀμαξῶν· πορρωτέρω δὲ, ἐνθα ὁ ποταμὸς σχηματίζει νησίδιον τι, ὁ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίων περιβάλλεται ὑπὸ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ τείχους πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὁδοῦ καὶ ἀπόκρουσιν τῶν πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν εἰσοδὸν τοῦ στενοῦ καὶ ἐπὶ πορρωτέρω δὲν ὑπέρκειται ἡ ὁδὸς πολὺ τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς κοιλάδος, ἐνθα τὸ πλάτος αὐτῆς εἶνε ἐλάχιστον, ἀναρρίχεται ἡ ὁδὸς ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς Ὀσσης, ὅθεν εἰς ἱκανὸν εὐθεῖος φαίνεται ῥέων ὁ ποταμὸς. Ἐνταῦθα παρατηρεῖται ἐπὶ τῆς Ὀσσης εὐθυτάτη χαράδρα, σχηματισθεῖσα ἴσως συγχρόνως μετὰ τῆς κοιλάδος, καταγωδῆς ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους καταφέρουσα τὰ ἀφρίζοντα ὕδατα ῥυακίου. Ἐν τῇ χαράδρᾳ ταύτῃ παρατηροῦνται κολοσσιαῖα τμήματα βράχων, ἅτινα, ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους, ἀνεχαιτίσθησαν ἐν τῇ καταφορᾷ αὐτῶν καὶ φαίνονται ὡσεὶ αἰωρούμενα μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ. Πρὸς τὰ δεξιά τῆς χαράδρας ταύτης ὑψοῦται βράχος, εἰς τοὺς πάδας τοῦ ὁποίου παρατηροῦνται ἐρείπια ἀρχαίου ἑλληνικοῦ φρουρίου, ἐνός τῶν 4 πρὸς φρούρησιν τῆς κοιλάδος κατασκευασμένων, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θέσις ἀκριβέστατα ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ λιθίου *aguarium vine ipsi qua media et angustissima vallis est*

impositum· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου παρατηροῦνται ἐρείπια μεσαιωνικοῦ φρουρίου, τοῦ Κάστρου τῆς Ὀραίας, κειμένου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Λυκοστομίου. Πέραν τῆς θέσεως ταύτης ἡ κοιλάς ἀρχεται ἐκ νέου νὰ εὐρύνηται πρὸς τὴν ἔξοδον· καὶ ἀμέσως μὲν μετὰ τὴν μνημονευθεῖσαν χαράδραν ἀπαντῶμεν κατακάθετον βράχον ὡς τινα τετράγωνον πύργον κατασκευασθέντα ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς, οὐχὶ μακρὰν δ' αὐτοῦ ἔκρεια ἐκ τῶν πλευρῶν τῆς Ὀσσης πηγὴ ψυχροτάτου ὕδατος Κρυολόγος καλουμένην τῆς ὁποίας τὰ κυανὰ ὕδατα ἀπαξιοῦσι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Dodwell νὰ ἀναμυγθῶσι μετὰ τῶν θολῶν ὕδατων τοῦ Πηνειοῦ· ἐπὶ δὲ πορρωτέρω ὑπὲρ τὴν ὁδὸν ἀναγινώσκειται ἐπιγραφή Λατινικὴ «L. Cassius Longinus proconsul Tempore munivit». Ὁ ἀνθύπατος οὗτος ἦτο εἰς τῶν στρατηγῶν τοῦ Καίσαρος, μνημονευόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ. Οἱ ἐγγύριοι καλοῦσι τὴν ἐπιγραφήν ταύτην *Γραμμένον ἄλλα*, καθότι ἐν τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν πιστεύουσιν, ὅτι ἐνταῦθα εἶνε καταγεγραμμένον τὸ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ δαπανηθὲν ἄλλα· ἐκεῖθεν δὲ μετὰ ἡμίσειαν ὄραν τελευταίᾳ ἡ κοιλάς.

Ἡ ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Τεμπῶν βλάστησις εἶνε κραταιοτάτη. Ἰπερύψηλοι πλάτανοι, ἰσοῦψεῖς τῶν ὁποίων οὐδαμοῦ εἶδεν ὁ Μοζιότος, ἱασημοὶ, δαφνοκέρασοι, λίγυνοι, βόαι, ἰτέα καὶ ἄλλα ἐπισκιάζουσι τὸ βεῖθρον τοῦ Πηνειοῦ, οὕτινος τὰ ὕδατα φαίνονται ὡσεὶ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν κλάδων τῶν ἐν αὐτοῖς λουομένων δένδρων· ἐπὶ δὲ τῶν ἐρυθρῶν πλευρῶν τῶν ὄρειων ἀναρρίχωνται πλεῖστα παράσιτα φυτὰ ὑπὸ τὴν σκιάν πίνων, πευκῶν καὶ ἀγριελαιῶν. Ἀραιὰ δὲ καὶ σπανίως θάλλει τὴν ἡμέραν ἐν τῇ κοιλάδι ἡ ἐρασμία δάφνη, τὸ ἱερὸν φυτὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς δὲ μετεμορφώθη ἡ περικαλλῆς κόρη τοῦ Πηνειοῦ, φεύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ θεοῦ, καὶ ἦτις ὑπενημίξει τοὺς ἀρμονικοὺς στίχους τοῦ Ὀβιδίου·

*Conjux quoniam mea non potes esse
arbor eris certe, dixit, meus. Sempor habebant
te coma, te citharæ, te nostræ, Laura, rhinette.*

Καὶ τὸ μὲν μεσαιωνικὸν ὄνομα τῆς κοιλάδος *Λυκοστόμιον* δὲν ἀκούεται πλέον· καλεῖται δὲ σήμερον ἡ κοιλάς *Στερόν* τοῦ Μπαμπᾶ, ἐκ τίνος κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτῆς κειμένου ὀμωνύμου χωρίου· ἀλλὰ διατηρεῖται εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα παρὰ τοῖς περιόικοις καὶ μετὰ σεβασμοῦ προφέρονται παρ' αὐτῶν τὰ ἱερὰ *Τέμπη*. Ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ ἐλατρεύετο τὸ πάλαι ὁ Ἀπόλλων, ὁ θεὸς τῆς καλλονῆς καὶ τῆς χάριτος, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ καθαρμοῦ, ὅν ὑπέστη ἐνταῦθα κατὰ προσηγορίαν τοῦ Διός, ὅτε κατετόξευσε τὸν δράκοντα Πύθωνα, φυλάττοντα τοὺς Δελφοὺς. Ἐνταῦθα λοιπὸν καθαρθεὶς καὶ στεφανωσάμενος ἐκ τῆς Πηνειίδος δάφνης, λαβὼν δὲ καὶ κλά-

δον ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν δεξιάν, ἦλθεν εἰς Δελφοὺς καὶ παρέλαβε τὸ μαντεῖον· ὑπῆρχε δὲ καὶ θωμὸς ἐν τῇ κοιλάδι, ἐν ᾧ ἐστεφανώσατο καὶ τὸν κλάδον ἀφείλεν ὁ θεός. Ἰσχυρὰ δὲ οἱ Δελφοὶ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ἐπεμποῦν ἀνά πᾶν ἔνατον ἔτος παιδίας εὐγενεῖς, οἷτινες ποιοῦντες μεγαλοπρεπεῖς θυσίας ἐν τῇ κοιλάδι, ἀνεχώρουν διαπλέξαντες στεφάνους ἐκ τῆς αὐτῆς δάφνης, ἀφ' ἧς καὶ ὁ θεός ἐστεφανώσατο. (Λιλ. Π. Ἰστ. 3, 4). Καὶ τοῦ μὲν θωμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος οὐδὲν ἔχον σήμερον σώζεται, παρατηροῦνται δὲ θμῶς ὑψηλὰ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Ὀλύμπου σπήλαια κατοικοῦμενα ἄλλοτε ὑπὸ ἐρημιτῶν, ὡς καὶ ναῦκος τις τῆς Παναγίας, καὶ οὕτω παραμένει καὶ σήμερον ἡ ἱερότης τοῦ τόπου.

Πρὶν ἤδη μνημονεύσω τῆς περιγραφῆς τῶν Τεμπῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, παραθέτω ἐνταῦθα μετάφρασιν τῆς περιγραφῆς τοῦ Fallmerayer, ὅστις κακοβούλως μυωπήσας πρὸς τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, δὲν ἠδυνήθη θμῶς νὰ μείνῃ ἀδιάφορος πρὸς τὰς καλλοῦσας τῆς ὄρειας ἡμῶν γῆς, ἀλλ' ἐνθουσιασθεὶς ἐκ τῆς θέας τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν κατέγραψε περιγραφὴν ἀνταξίαν τῆς χάριτος καὶ τῆς καλλονῆς τοῦ περιγραφομένου τόπου (Frag. aus dem Orient S. 372). «Τὸ ἐπικρατοῦν, λέγει, ἐν τῇ κοιλάδι καὶ ἐκτός αὐτῆς δένδρον κατὰ τε τὴν πληθύν καὶ τὴν μεγαλοπρεπείαν καὶ τὸ μέγεθος εἶνε ὁ πλάτανος. Εὐρισκόμενος καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς κοιλάδος, πληροὶ τὰ κενὰ διαστήματα, βλαστάνει ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ σφριγῶν ἀναδύεται ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων· ἀμυγλώμενα δὲ πρὸς τοῦτον βλαστάνουσιν ἐν τῇ κοιλάδι ἡ τερέβινθος, ἡ βόαι, ὁ ἱασημοί, ἡ μελίαι, ἡ ἰτέα, ἡ δρυς, ἡ πρίνος, ἡ κότινος, ἡ δαφνοκέρασος, καὶ τέλος ἡ Πηνειὸς δάφνη, ἅτινα κατακοσμοῦσι τὴν κοιλάδα καὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ δι' ἀμαράντου χλωρότητος, καὶ περιβαλλόμενα ὑπὸ οἰνῶδος καὶ κληματίδος σχηματίζουσι ἀδιαπέραστον εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας σκιάδα, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ εὐρὺς ποταμὸς, πολλαχοῦ κεκαλυμμένος ἀπὸ τὴν σφριγῶσαν βλάστησιν, προκυλινθεῖ τὸ ἄρεμον αὐτοῦ ῥεῦμα. Καὶ οἱ μὲν πλάτανοι τὸν χειμῶνα ἀποβάλλουσι τὸν ἐκ τῶν φύλλων κόσμον, ἀλλὰ τὰ πλεονάζοντα ἀειθαλῆ δένδρα καὶ αἱ εὐοσμίας ἀποπνέουσαι λόγμαι διατηροῦσι τὴν ἐντύπωσιν αἰωνίου ἐν τῇ κοιλάδι ἔαρος. Καὶ ἐκεῖ δὲ, ἐνθα ὁδὸς καὶ ποταμὸς πληροῦσιν ἅπαντα τὸν μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης χώρον, διατηρεῖται ἀκμαία ἡ ἐν τῇ κοιλάδι βλάστησις. Ἀλλὰ θαυμασιώτερα τῆς βλαστήσεως εἶνε ἡ ἐν τῷ στενῷ ἀφθονία τῶν πηγῶν ὑδάτων, ἅτινα δαψιλῶς καὶ ἀπροδοκῆτως ἀναβλύζουσιν ὑπὸ τὸ βῆμα τοῦ διαβάτου ἐκ τοῦ

παρακειμένου βράχου ἢ ἐκ τῆς ῥίζης τῶν πλατάνων, καταρρέοντα, καθαρὰ ὡς ἀδάμαντες καὶ κατάψυχα ὡς οὐδαμοῦ ἄλλου, εἰς τὸν παραρρέοντα Πηνειόν· μεταξὺ δὲ τῶν βρυωδῶν ὄχθων τῶν ῥυακίων διαφαίνεται διὰ τῶν διαυγῶν ὕδατων ἡ κατάλευκος μαρμαρίθης κοίτη αὐτῶν. Ὅποιος πλοῦτος, ὅποιος δροσερότης παρέργεται ἐνταῦθα ἀγρηστός καὶ ἀφανής! Καὶ ἐν μὲν τῇ Ὀσση, ἐπὶ τῆς ὁποίας φέρει ἡ ὁδὸς, παρατηροῦνται ἀειθαλεῖς νάπαι κατάρρῳτοι καὶ ἀνθοστόλιστοι, ἐνῶ ἡ πλευρὰ τοῦ Ὀλύμπου καθ' ἑλὴν τὴν ἔκτασιν τῆς κοιλάδος καταπίπτει ἀπότομος καὶ ὡς δι' ἀνθρωπίνης χειρὸς διαπρισθεῖσα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' οὐχὶ πανταχοῦ ἐς ἐρημμένη τοῦ ἐκ τῆς βλαστήσεως κόσμου. Καὶ ταπεινὴ μὲν κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς κοιλάδος ἡ ὁδὸς, αἰωρεῖται πορρωτέρω εἰς ὕψος μεγαλειότερον, ἀφικνουμένη κατὰ τὸ μέσον τοῦ αὐθῶνος εἰς τὸ ὑψίστον αὐτῆς σημείον, ἐνθα τὸ μὲν πλάτος τῆς κοιλάδος εἶνε ἐνότατον, αἱ δὲ ἀντικρύζουσαι κολοσσιαῖαι πλευραὶ τῶν ὄρειων ἀποδίδουσιν αὐτῇ ἀγρίαν καὶ ῥωματικὴν ὠραιότητα. Αὐτοὶ ψυχραὶ διαπνέουσι τὸ σενὸν ἐνταῦθα· ἡδέως ψιθυρίζουσι ἡ πεύκη καὶ ἡ ἐλάτη ἐπὶ τῶν ἀποτόμων πλευρῶν, πολὺά νύφη κυλινδοῦνται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρειων καὶ ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ χάσματος ὑπερίπταται κρῶζων ὁ μακρόπτερος ἀετὸς τοῦ Ὀλύμπου· μόνον δὲ δύο ἢ τρεῖς ὥρας διεισδύει ἡ χειμερινὴ ἡλιακὴ ἀκτίς ἐν τῇ μοῖρα ταύτῃ τῆς κοιλάδος, ἐνῶ τὸ θέρος ἀποβαίνει ἐρασμιωτάτη διὰ τε τὴν χλωρότητα τῆς ὕλης καὶ διὰ τὴν ἑρημίαν καὶ τὴν σκιερὰν δροσερότητα αὐτῆς· ἀπὸ δὲ τοῦ σημείου τούτου εὐρύνεται ἡ κοιλάς κωνοειδῶς πρὸς τὴν ἔξοδον, ὡσεὶ δύο κῶνοι ἐφαπτόμενοι ἀλλήλων διὰ τῶν κορυφῶν εἶνε ἡ πισωτάτη εἰκὼν τοῦ σχήματος τῆς διασφάγος τῶν Τεμπῶν· ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν Θεσσαλίαν μοῖρα αὐτῆς εἶνε θελκτικωτέρα τῆς πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Πραεῖς ἡλιόβλητοι λόφοι διαστρίβουσιν ἐν ταῖς ὕψεισι τοῦ Ὀλύμπου διὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων· χαρίεστατοι λευμῶνες, δάση πλατάνων, πηγαὶ διαυγῶν ὑδάτων καὶ κατάφυτα ἐν τῷ Πηνειῷ νησίδια ἀποτελοῦσι τὴν θερινὴν διασκεδασίαν τῶν κατοίκων τοῦ Μπαμπᾶ, χωρίου κειμένου κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς κοιλάδος, ἐρασμίας ἐν τῷ μέσῳ πλατάνων, κυπαρίσων καὶ πιτύων. Καὶ ὁ ποταμὸς δὲ καταλείπει ἐνταῦθα τὸν ἥπιον καὶ σιωπηλὸν ῥοῦν, καὶ μετὰ βόιζου προσοχθίζουσι τὰ ἀφρίζοντα κύματα τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀλιέων βιπτομένου προχώματος· χειροποίητοι δὲ κοιλότητες καὶ ὑπὸ κληματίδων περιστεφόμενα σπήλαια ὑποσημαίνουσι μυστηριώδη τινα καὶ λημονηθεῖσαν λατρίαν τῆς ἀρχαιότητος. Ἐν τινὶ τῶν κοιλοτήτων τούτων ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ὀλύμπου ὑπάρχει ναῦκος τις τῆς Παναγίας, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁποίου βλαστάνει εἰσέτι ἡ δάφνη, εἰς ἣν μετεμορφώθη ἡ χαρίεσσα

κόρη του Πηνειού, φεύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις κλάδον ἐκ ταύτης κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα καὶ στέφανον ἐκ τῶν φύλλων τῆς φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς προσῆλθεν εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπως παραλάβῃ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον. Καὶ ἐγὼ δὲ διαβαίνων διὰ τῆς κοιλάδος ἐδρεψα κλάδον ἐκ τοῦ ἔρασμίου δένδρου, ὃν περ διαφυλάττω παρὰ τὰ μεμαραμμένα φύλλα τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰωσαφάτ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἱερῶν Τεμπῶν.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ γλαφυρὰ περιγραφὴ τῆς θαυμαστῆς κοιλάδος ὑπὸ τοῦ Fallmerayer ἐκ δὲ τῶν ἀρχαίων, ὁ μὲν Ὁβίδιος, προσέχων μᾶλλον εἰς τὴν ἀρμονίαν τῶν στίχων καὶ ὀλίγων μερικῶν περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ περιγραφομένου τόπου, εἶνε ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν Τεμπῶν λίαν ἀτυχεῖς, μηδὲ μίαν λέξιν χαρακτηρισίζουσαν μετ' ἀκριβείας τὴν ὑμνουμένην κοιλάδα. Ὁ κατὰ τοὺς στίχους αὐτοῦ κυλίαν τὰ ἀφωδῆ ὕδατά του Πηνειῶς καὶ ἐκτινάσσων τὰς ὑγρὰς βράνιδας του ἐπὶ τῶν πλησίον δένδρων, ὁ πληρῶν τὴν περίξ καὶ πόρρω χώραν ὑπὸ κράτου καὶ θορύβου, εἶνε ὁ ἡρμώτατος τῶν ποταμῶν τῆς γῆς· μὲντοι ἀκούεται ψιθυρισμὸς τις τοῦ ἡσυχῶς τὴν πεδιάδα διαρρέοντος ὕδατος (Μεταμ. 568. κέ.). Ἐπιτυχεστέρον ἐμπνευσμένη φαίνεται ἡ Μοῦσα τοῦ Κατούλου (Epith. Theot. et Pel. v. 288)· ὁ στίχος μάλιστα

Tempo quae silva cingunt superimpendentes
εἶνε ἀπεικόνισις πιστοτάτη τῶν ἐπὶ τοῦ βέθρου τοῦ ποταμοῦ ἐπιπρομαμένων πλατάνων. Ὁ δὲ τίτος Λίβιος (44. 6) φαίνεται μᾶλλον ἐπηρεασθεὶς ἐκ τῆς ἀγρίας ὄψεως τοῦ στενοῦ, τῆς ὀποιᾶς τὴν ἐντύπωσιν ἐξαιρεῖ ἐν τῇ ἐπομένῃ περιγραφῇ· «Rupis undique ita abscessa sunt ut despicere vix sine vertigine quadam simul oculorum animaeque possit terret et sonitus et altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis». Ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀληθεύει κατὰ τὸ μέσον τῆς κοιλάδος, ἐνθα ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς ὄσσης ἀναρριχόμενης ὁδοῦ φαίνεται εἰς ἱκανὸν βάθος ῥέων ὁ ποταμὸς, ἀνευ ὅμως κρότου τῶν ἐκ τῆς ὄσσης καταρρέοντων ὑδάτων.

Ὁ δὲ Ἀλιανὸς, καί περ, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ, ποιήσας τὴν περιγραφὴν τῶν Τεμπῶν πρὸς ἐπίδειξιν φραστικῆς δεινότητος, ἐπιτυγχάνει ἀρίστα εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς εἰδυλιακῆς καλλονῆς τῶν Τεμπῶν, οὐδέ ὅπως ὑποδεικνύων τὴν ἀγρίαν καὶ καταπληκτικὴν ἀποψιν αὐτῶν. Παραθέτω ἐνταῦθα τὰς ἰδίαις αὐτοῦ λέξεις· «Κισσὸς μὲν γὰρ πολὺς καὶ εὐ μάλιστά λείπει ἀνακμάζει καὶ τέθηλε, καὶ δίκην τῶν εὐγενῶν ἀμπέλων κατὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων ἀνέρπει καὶ συμπέφυκεν αὐτοῖς· πολλὰ δὲ σμίλαξ, ἡ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν πᾶγον ἀνατρέχει καὶ ἐπισκιάζει τὴν πέτραν, καὶ ἐκείνη μὲν ὑπολανθάνει, δρᾷται δὲ τὸ χλοά-

ζον πᾶν καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν πανήγυρις. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς λείοις καὶ καθειμένοις ἄλλα τέ ἐστι ποικίλα καὶ ὑποδρομαὶ συνεχεῖς ἐν ὄρῃ ἰέρους καταφυγεῖν ὁδοί ποταμοῦ καταφύγιον, ὃ καὶ δίδωσιν ἀσμένως ψυχασθαι· διαρρέουσι δὲ καὶ κρήναι συχναὶ καὶ ἐπιρρεῖ νάματα ὑδάτων ψυχρῶν καὶ πσιῖν ἡδίστων· κατὰ δούσι δὲ ἔριθες ἄλλος ἄλλῃ διεσπαρμένοι, καὶ μάλιστα οἱ μουσικοὶ, καὶ ἐστιῶσιν εὐ μάλιστά τὰς ἀκούας, καὶ παραπέμπουσιν ἀπὸ νῶς καὶ σὺν ἡδονῇ, διὰ τοῦ μέλους τὸν κάματον τῶν παριόντων ἀφανίσαντες· παρ' ἐκάτερα δὲ τοῦ ποταμοῦ αἱ διατριβαὶ εἰσὶν αἱ προσηρμένα καὶ αἱ ἀνάπαυλαι· διὰ μέσου δὲ τῶν Τεμπῶν ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ἐρχεται σχολῇ καὶ πρᾶξος ἐλαίου δίκην· πολλὴ δὲ ἡ σκιά ἐκ τῶν παραπεφυκῶν δένδρων καὶ ἐξαρτωμένων κλάδων τίκτεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας οὕτω προήκουσαν ἀποστέγειν τὴν ἀκτίνα καὶ παρέχειν τοῖς πλείοσι πλεῖν κατὰ ψύχος. Πᾶς δὲ ὁ περιόκιος λαὸς συνίστασιν, ἄλλος μὲν ἄλλῃ, καὶ θύουσι καὶ συμπίνουσιν».

Τέλος ἡ περιγραφὴ τοῦ Πηνειοῦ (4, 8) προσεγγίζει πασῶν τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀκριβείαν, ἐνθα οἱ μὲν δυνάμενοι νὰ καταμετρηθῶσι διὰ τῆς δράσεως ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ βράχοι, καὶ ὁ ὑπὸ θαλερὸν δάσος ἡσυχος ῥοῦς τοῦ Πηνειοῦ καὶ αἱ χλοαὶ ὄχθαι καὶ τὰ ἄσματα τῶν πετῶν πιστότατα περιγράφονται, ἐνθ' ἡ διαύγεια τῶν ὑδάτων τοῦ Πηνειοῦ καὶ τὰ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτοῦ διορώμενα πράσινα λιθάρια κείνται μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ περιγράφοντος· διότι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ εἶνε πάντοτε θοὰ, καὶ μόνον μετὰ παρατεταμένη ἀνομβρίαν γίνονται ὀπωσαῦν διαφανῆ, χωρὶς ὅμως καὶ τότε νὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ὄρασιν τῶν ἐν τῷ πυθμένι ἀντικειμένων.

ΠΟΘΕΝ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ Ο ΠΑΠΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

[Μετάρρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ, ὑπὸ Σπ. Μ.]
Εἰς ππουδαίας σκέψεις ἐμβάλλει πάντα ζωολόγον καὶ βιολόγον, θεωροῦντα τὰ ζῶα ἐν τῇ ὑπαιθρίῳ αὐτῶν διαίτῃ, δηλαδὴ ἐν τῇ κατὰ φύσιν αὐτῶν ζωῇ, τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀριθμὸς εἶδους τινὸς ζῶων ἐν ὠρισμένην χώρᾳ ἀπαντᾷ περίπου ὁ αὐτός.

Οἱ συλλέκται καὶ τάκται τῶν ζῶων ἐκφράζονται πάντοτε οὕτως· τὸ εἶδος τοῦτο ἀπαντᾷ ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ σπανίως, τὸ δεῖνα ἱκανῶς συχνά, τὸ δεῖνα εἶνε κοινότατον. Οὕτω π. χ. τὰ ἀρπακτικά τῶν πτηνῶν εἰσὶν ἀπανταχοῦ σπάνια, ὅπως καὶ ὁ κόκκυξ καὶ τὰ πλεῖστα ἐντομοφάγα πτηνά, ἐνθ' ἡ τὰ πυρηνοφάγα ἀπαντῶσιν ἀπανταχοῦ πολυπληθῆ, ὡς οἱ οἰκοδίαιτοι στρουθιοὶ (ἤτοι τὰ κοινὰ ἡμῶν στρουθία) ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ, ἐνθα μετηνέχθησαν, οἱ τινες εἰς πᾶσαν χώραν, εἰς ἣν μεταβαλίνουσι, πολ-

λαπλασιάζονται σχηματίζοντες σμήνη μεγάλα. Καὶ ἄπασαι δὲ αἱ ζωϊκαὶ κλάσεις περικλείουσιν εἶδη διαφόρου ἀριθμοῦ, καὶ ἐντομὰ τινὰ δὲ καὶ τινες κοχλῖαι καὶ ἐκ τῶν ἐγγυματικῶν ζωῶν πολλὰ ἀπαντῶσιν ἐν ὠρισμένην χώρᾳ ὡς σπάνια, ἐνθ' ἄλλα διαρκῶς διατηροῦσι μέγιστον ἀτόμων ἀριθμὸν. Ἀλλὰ καὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι πολλαπλασιάζονται ἐπ' ἀπειρον, ἀλλ' ὅτι καὶ τούτων ὁ ἀριθμὸς δὲν υπερβαίνει ὠρισμένον ὄριον.

Ὅπως ἐξηγήσωμεν τὸν σταθερὸν τῶν ἀτόμων ἀριθμὸν, ἀνάγκη ν' ἀναλογοισθῶμεν κατὰ πρῶτον τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις, αἵτινες εἴτε ὡς ἐχθρικὰ σαρκοφάγα ζῶα, εἴτε ἄλλως πως ἐπενεργοῦσαι, εἰς εἶδος τι μὲν πλείον, εἰς ἄλλο δὲ ἥττον, ἀποκωλύουσι τὸν περαιτέρω πολλαπλασιασμὸν τῶν ἀτόμων αὐτοῦ. Εἶνε δὲ καὶ γεγονός ἀναντιρρήτον, ὅτι ἐξαιρουμένου τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἰσχυρῶς ἐπέβαλε τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐπὶ τινῶν ζῶων ἐξολοθρεύσας κατ' ὄλοκληρίαν πολλὰ εἶδη αὐτῶν, τὰ καλούμενα ἀρπακτικά δρῶσι τροποποιῶντα ἱκανῶς τὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθῆος τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν.

Ἄλλ' ἐὰν ἐγγύτερον ἐπισκοπήσωμεν τὸ αἴτιον τοῦτο τὸ κατὰ πρῶτον ἐρχόμενον εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, θέλωμεν ὑποτιμήσει αὐτὸ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἐξῆς. Ἡ συχνότης καὶ σπανιότης εἶδους τινὸς ζωϊκοῦ, καὶ δὴ τὸ ὄριον τοῦ ἀριθμοῦ ἢ φάνει ἀπομορφωτέστατον τι εἶδος, ἐξαρτᾶται, καθὰ ἡμῖν φαίνεται, πρωτίστως ἐκ τοῦ σκληροῦ ζήτηματος τῆς γαστροῦ.

Ὁ περὶ τῆς τροφῆς δηλ. διαγωνισμὸς, ἡ ἀφθονία τῆς τροφῆς καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτῆς εἰσὶ κυρίως τὰ αἴτια τὰ βυθιζόμενα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων ὠρισμένου εἶδους διατιωμένου ἐν τινὶ χώρᾳ.

Ὅταν δὲ καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ σχέσεις προσαρμοζονται ἀκριβῶς πρὸς τὴν ὑπαρξίν εἶδους τινὸς, ὅταν δηλ. καὶ τὸ κλίμα εἶνε ἀρμόδιον καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους εὖνος, ὅταν ὑπάρχωσι τὰ πολλὰ προφυλακτικὰ μέσα, ὧν τὰ διάφορα εἶδη χρῆζονται πρὸς ἰδίαν ἀπόκρυψιν ἢ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν τέκνων, ἡ συχνότης τοῦ εἶδους ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀτόμων αἴτινα τρέφονται ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ.

Ἡ γνώμη αὕτη ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται δυσσπόδεικτος· ἐν τούτοις ἔχομεν τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἐκφράζομεν δι' αὐτῆς νόμον τῶν ὀργανικῶν ἐν γένει ὄντων, ἐφαρμοζόμενον ἀπανταχοῦ τοῦ ζῶντος κόσμου, ἰδίως δὲ τοῦ ζωϊκοῦ, οὐδὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐξαιρουμένου.

Τὰς σκέψεις ταύτας διήγειρεν ἐν ἡμῖν ἡ θεωρία τῆς διαφορᾶς τῶν χαρακτηριστῶν χειμερινῶν τινῶν πτηνῶν, αἵτινα κατ' ἐκάστην βλέπομεν πρὸ τῶν ἡμετέρων παραθύρων. Ἐκεῖ λαμβάνουσι τὸν ἐπιούσιον αὐτῶν ἄρτον οἱ κόττυφοι, οἱ αἰγίθαλοι, οἱ χονδρομύται, τὰ στρουθία καὶ μετὰ ζήλου ἐπιδίδονται εἰς τοῦτο τὸ ἔργον. Ἀλλὰ

πόσον διάφοροι δὲν εἶνε οἱ κοινωνικοὶ τρόποι τῶν διαφόρων τούτων πτηνῶν καὶ αἱ κοινωνικαὶ καὶ σχέσεις πρὸς τοὺς ὁμοτραπέζους των! Οἱ κόττυφοι ὄντες ἀκόρεστοι, διδῶνται καὶ φθονεροὶ οὐ μόνον πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῶν τοῦ αὐτοῦ εἶδους συντρόφους, ἀφίνουσιν τὰ ἄλλα πτηνὰ ὅλως ἀνετόχλητα. Ταῦτὸ πράττουσι καὶ οἱ αἰγίθαλοι, ἀλλὰ πως ἀνεκτικώτερον, αἱ δὲ χονδρομύται καὶ τὰ στρουθία φιλοφρόνως προσπλησιάζουσι τὰ ἄλλα πτηνὰ καὶ συζῶσι μετ' αὐτῶν φιλικῶς καὶ εὐθύμως.

Πόθεν οἱ διάφοροι οὗτοι χαρακτῆρες τῶν ὀλίγων τούτων πτηνῶν; Ἐὰν οἱ κόττυφοι ἐγένοντο ἀκόρεστοι καὶ φθονεροὶ διὰ τῆς πείνης, διατὶ ἐρωτώμεν δικαίως δὲν διώκουσιν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τροφείου κατὰ πρῶτον τοὺς ἐξέτους, τὲ πολλῇ ἀσθενέστερα στρουθία καὶ τὰς χονδρομύτας;

Ἡ λύσις τοῦ ὅλου προβλήματος κείται, καθὰ νομίζομεν, εἰς τὴν ἀπάντησιν ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης. Ζῶον εὐρίσκον δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ ἔτους ἀπανταχοῦ τὴν τροφήν αὐτοῦ εὐχερῶς καὶ ἀφθόνως, θέλει φέρεσθαι εἰρηνικῶς καὶ ἐν τῇ χειμερινῇ αὐτοῦ φάτνῃ, ἅτε ἔχον ἡσυχον καὶ διὰ τῆς ἔξεως ἀθόρυμητον γενομένην τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἀδικῶς θέλει εὐρίσκει ἀφθονωτέραν τροφήν. Ζῶον ὅμως, ὅπερ τούναντίον προὐρίσται νὰ τρώγῃ πάντοτε τροφήν δυσσεύρετον καὶ δυσσπόκνητον, δηλ. σπανίζουσαν, θέλει εὐχερῶς γείνει φθονερὸν καὶ ζηλότυπον ἐν τῷ μετ' ἄλλων συναγωνισμῷ, ἰδίως δὲ πρὸς ἐκεῖνα ζηλότυπον τὰ ζῶα, αἵτινα ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὴν εἰδικὴν τροφήν, δηλ. πρὸς τοὺς ἰδίους συγγενεῖς.

Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου τὰ κοκκοφάγα π. χ. πτηνὰ, εἶτι δὲ μᾶλλον τὰ παμφάγα, ὡς οἱ κόρακες καὶ ψάρεις, εἰσὶν ἀγελαῖα, ὅπως ἔνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἔνεκα τῆς διαπαντὸς ἐστραμμένης τραπέζης, εἰσὶ καὶ πλουσιώτερα εἰς ἄτομα. Τὰ ἐντομοφάγα ὅμως δὲν εἶνε ἀγελαῖα καὶ σχετικῶς σπάνια δηλ. πτωχὰ εἰς ἄτομα.

Καὶ μήπως δὲν συμβαίνει ταῦτὸ καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνοις λαοῖς;

Δὲν εἶνε ἀγαθώτεροι, ἀνεκτικώτεροι καὶ κοινωνικώτεροι οἱ τὴν γῆν ἐργαζόμενοι λαοί, ἔχοντες τὴν ἡμέραν συνείδησιν, ὅτι δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας των, ἐνθ' οἱ ἐκ θήρας ζῶντες εἰσὶ δὲσπισται καὶ ζηλότυποι ἐν τῇ περισχῇ των, καὶ ἐκεῖνοι μὲν πολυἀριθμοί, οὗτοι δὲ τούναντίον;

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ζῶα.
Εἰς εὐμεγέθη λόχμην παρὰ τῇ οἰκίᾳ μου εὐρίσκειται μία κατ' ἔτος, τὸ ἔαρ, ἐρυθρόνυτος ἀηδὼν μετὰ τοῦ θήλεως αὐτῆς. Καὶ ἀναφαίνονται μὲν ἐνίοτε ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔαρος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πλείονες ἀηδόνες, ἀλλ' αὐταὶ ἀγωνίζονται

δεινώς κατ' άλλήλων, ζεύγος δέ τι πιθανώς τὸ ἐπιτηδευότερον ἀπωθεῖ καὶ ἐκδιώκει τὰς λοιπάς. Τὸ ζεύγος τοῦτο κατὰ τὸ ἔαρ ἀπόλλυται εἰς τὸ παρακείμενον διάσος, ὅπως ἐκεῖ ἐκκολάφη τοὺς νεοσσοὺς αὐτοῦ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπανέρχεται μετὰ τῆς οἰκογενείας του δλης, ἀριθμώσας νῦν μέχρι τῶν β ψυχῶν, πάντες δὲ κατὰ τὸ φθινοπώρον ἀπέρχονται. Ὡς εἰκόσ, ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐπανέρχεται τὸ ἐπόμενον ἔαρ, ἐνν διέφυγε τῶν χειρῶν τῶν Ἴταλῶν ἢ δὲν ὑπέστη άλλην βλάβην, ἐνίστε κατὰ 4 άτομα καὶ πλέον, ἀλλ' ἐν καὶ μόνον ζεύγος διαμένει αὐτόθι, ὡς ἄνω εἴπομεν, ἀποδιώκων τὰ ἄλλα, μένει δὲ μόνον καθ' ἑλὴν τὴν περιοχὴν, χωρὶς ποτε ν' αὐξήθῃ ὁ ἀριθμὸς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Πόθεν ἐφαρτᾶται νῦν ἡ εἰδικὴ ζηλοτυπία τοῦ ἄλλως προσφιλοῦς τούτου πτηνοῦ; Ἡ ἀηδῶν αὕτη τρέφεται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἐντόμων, τοιαῦτα δὲ εὐρίσκει ἀρεστά. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶνε λίαν ἰδιότροπος καὶ ἐκλεκτικὴ τῆς τροφῆς αὐτῆς, ὅπως δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὰς ἐν κλωβοῖς κεκλεισμένας, ὁ μέγας αὐτῆς πρὸς τὰς ἑμοίας φθόνας καὶ ἡ αὐστηρὰ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῆς περιοχῆς τῆς ἐξηγεῖται, καθόσον τὰ ἔντομα, ἔτινα αὕτη διώκει ἰδίως μετ' εὐχαριστήσεως, δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ ἐπαρκέσωσιν ἐντὸς περιοχῆς τινος εἰς πλείονα τοῦ ἐνός ζεύγη. Δὲν εἶνε δὲ ποσῶς παράδοξον, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ταῦτό πτηνὸν τοῦ αὐτοῦ εἶδους, δὲν ἐδείκνυε τὸν αὐτὸν ἀνυπόμουν χαρακτῆρα πρὸς δυσμάς ἢ εἰς ἄλλο τι μέρος τῆς ἡμετέρας ζώνης, ἐὰν εἶχεν ἀφθονοὺς τὴν ἀρέσισον αὐτῷ τροφήν.

Ὁλως ταῦτα παρατήρησα καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπὶ τῶν κοττύφων. Ἡ οἰκία μου κεῖται ἐν μέσῳ τῆς πόλεως μεταξὺ δύο κήπων μεγάλων. Ἐν τοῖς κήποις τούτοις, ὅτε μὲν εἰς τὸν ἕνα ὅτε δὲ εἰς τὸν ἕτερον, νεοττιοποιεῖ ζεύγος κοττύφων. Οὗτοι ἐπανελημμένως ἐπολλαπλασιάσθησαν μέχρι τοῦ φθινοπώρου, αὐξηθέντες μέχρι δέκα καὶ εἴς, καὶ σήμερον δὲ ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, καθ' ἑκάστην, ἐρχονται τέσσαρες, δύο θήλειαι καὶ δύο ἀρσενεαί ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Κατὰ τὸ θέρος ὅμως μόνον ἐν ζεύγος ὑπάρχει, ὁμολογουμένως τὸ ἰσχυρότερον, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ ἀναχωροῦσι καὶ ἀπόλλυνται ἐκδιωκόμενα ὑπὸ τῶν γονέων, τῶν ἀδελφῶν ἢ τῶν τέκνων αὐτῶν, διότι πάντες ἀνήκουσιν, τίς οἶδε

1. Γνωστὸν ὅτι οἱ Ἴταλοὶ εἰσὶν οἱ φονικώτεροι τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πτηνά. Διὰ τοῦτο τῇ προτροπῇ τῆς Ἀστροεικῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο διεθνὴς σύμβασις οὐ μόνον πρὸς μὴ κατατροφὴν τῶν ἐμμέσων τούτων σωτήρων τῆς γεωργίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς προαγωγὴν καὶ πηλοσιν αὐτῶν. Ἡ Ἑλλάς, ἔχουσα τὴν αὐτὴν θέσιν, ἦν καὶ ἡ Ἴταλία ὡς πρὸς τὴν ἀποδημίαν καὶ τελευταίαν στάθμευσιν τῶν πτηνῶν, δέον ὅπως καὶ αὕτη θέσιν τέτραμ εἰς τὸν γενικὸν κατὰ τῶν ἀφελίμων πτηνῶν πόλεμον, θέτουσα βαρῦτατον καὶ δυσθέστατον φόρον κατὰ τοῦ κυνηγίου. Εὐτυχῶς δὲ ἐκινήθη καὶ παρ' ἡμῶν τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἀρχῇ ἐγένετο πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ.

πρὸ πόσου χρόνου, εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν. Εἰς χωρὶον τι παρὰ τῷ Η. W. παρατήρησα τὰς νεοττιὰς τῶν κοινῶν χελιδόνων τῶν πόλεων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Αἱ χελιδόνες αὗται κατοικοῦσι τὸ ἔαρ ἐντὸς τῶν ἰδίων φωλεῶν, ἀφοῦ ἐπιδιορθώσωσιν αὐτάς, σπανίως δὲ κτιζοῦσι νέας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μένει τόσῳ σταθερός, ὅσῳ καὶ ὁ τῶν ἀνθρωπίνων οἰκιῶν, ἐφ' ὧν πηγνοῦσι τὰς φωλεὰς τῶν. Πιθανῶς ἐνίστε ἐγγείρονται ἐρίδες κατὰ τὴν κατοικεσίαν τῶν χελιδόνων, ἐγὼ ὅμως οὐδέποτε εἶδον αὐτάς, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη ἐκτελεῖται συνήθως παρὰ ταῖς λίαν πνευματώδεις ταῦτοις ζῴοις ἐρηνικῶς. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν περιστασιν ταύτην αἱ πλεονάζουσαι ἀποχωροῦσι, μένει δ' ὁ ἀριθμὸς ὁ αὐτὸς κατὰ προσέγγισιν, ἴσως διότι ἡ ἀερῶδης περιοχὴ χώρας τινὸς περιέχει ὠρισμένον ἀριθμὸν ἐκ τῶν πετώντων ἐντόμων, ἅτινα αἱ χελιδόνες πετᾶσαι χἀπτουσι.

Πλησίον ἐτέρου μνηήρους κτήματος οὐδὲλως ὑπῆρχον πρότερον χελιδόνες. Κατὰ τὸ ἔτος 1862 μετέβη ἐκεῖ ἡ ἀγορδαίαιος χελιδὼν καὶ μάλισα, καθὼς φαίνεται, μετὰ γενικὴν ἀπόφασιν ἐν συναθροίσει τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὸ ἔαρ δηλ. ἐκεῖνο ἐπέπεσαν αἴφνης ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν τοῦ κτήματος συήθος ἀγορδαίαιων χελιδόνων, εἰσῆλθον εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ τοὺς σταύλους, συνδιελέχθησαν καὶ συνεσεκέφθησαν παρὰ τὸν κεραυνογυγὸν ἐν μεγίστῳ καὶ καταφανῶς ταραχῇ, πρὸς δὲ τὸ ἐσπέρας ἀνεχώρησαν. Τοῦτο συνέβη καὶ τὰς τρεῖς ἐπομένους ἡμέρας, ὅτε τὴν τετάρτην ἔλθον ἐν καὶ μόνον ζεύγος κατοίκησεν αὐτόθι. Τὸ ζεύγος τοῦτο ἐπολλαπλασιάσθη, μετὰ δύο δὲ ἔτη ἐγένοντο τέσσαρες χελιδονονεοττιαὶ ἐντὸς τῆς αὐτῆς, αἵτινες μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ τούτου περιωρίσθησαν, ἐνίστε μάλιστα ἡ καὶ δύο τῶν φωλεῶν ἔμνονοι. Τόσος ἄρα ἦτο ὁ κατ' ἀνάγκην ἀριθμὸς ὁ δυνάμενος νὰ εὐρῆ τὴν τροφήν του ἐν τῷ περὶ τὸ διάσος κτήματι; (Ὡς γνωστὸν αἱ χελιδόνες συνήθως δὲν ἔπτανται ὑπερῶν ἡλικιωμένων δασῶν).

Ἄλλως ὅμως συμβαίνει εἰς τοὺς ψάρας. Καὶ τὰ πτηνὰ ταῦτα εἰσὶν ἐντομοφάγα, ἀλλ' ὅπως δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὰ ἐν κλωβοῖς κεκλεισμένα, πολὺ ὀλίγον ἐκλέγουσι τὴν τροφήν τῶν. Ἴπτανται δὲ πρὸς τροφήν λίαν μακρὰν, ἐπὶ ὅλας ἄρας καθ' ἑκάστην, ἐὰν ὑπάρχῃ ἔλλειψις, οὕτω δ' ἐκτείνουσι τὰ μέγιστα τὴν περιοχὴν τῶν. Καὶ ἐκ τῶν πτηνῶν δὲ τούτων οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῷ ἄνω κτήματι, πλὴν ὀλίγων εὐρισκομένων ἐν πλησίον τινὶ κώμῳ. Κατὰ τὸ ἔτος 1862 ἐκρέμασα τεχνητὴν φωλεάν, ἥτις εὐθὺς κατελήφθη. Τανῦν ὁ ἀριθμὸς τῶν φωλεῶν αὐξάνεται κατὰ βούλησιν. Ἄρκει νὰ τεθῇ καλῶς κατεσκευασμένη φωλεὰ ἢ κλωβὸς εἰς οἰονδήποτε μέρος καὶ εὐθὺς καταλαμβάνεται ὑπὸ ψαρῶν.

Διατὶ δὲ οἱ κόκκυγες (κ. κοῦκοι) εἰσὶν ἀπαν-

ταχοῦ σπάνιοι καὶ τόσῳ ζηλότυποι πρὸς ἀλλήλους, ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ περιοχῇ; Κατ' ἐμὴν γνώμην διότι οἱ κόκκυγες διαλέγουσι λίαν τὴν τροφήν αὐτῶν, τὰ δὲ ἔντομα ἅτινα ἀρέσκουσιν αὐταῖς, ἰδίως αἱ τρυφερὰί κάμπαι, δὲν εἶνε πολυάριθμα. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς τροπικούς, ἐνθα τὰ παντοειδῆ ἔντομα πλεονάζουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Ἐν Ταχιτὶ τοῦλάχιστον ὑπάρχει εἶδος κόκκυγος, καινοτάτου εἰς τὰς εὐφόρους ἐκείνας πεδιάδας, ὅπερ ἀπαντᾷ τις εἰς ἕκαστον βῆμα.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα ἠδυνάμεθα νὰ πολλαπλασιάσωμεν. Ἄλλ' ἀρκεῖτω ἡμῖν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι καὶ οἱ κυνηγοὶ ὁμιλοῦσι περὶ κατοικηθείσης περιοχῆς ὑπὸ ἀγρίων ζῴων, ὅπως καὶ οἱ ποιμένες περὶ καταληφθέντος λειβάδιου, ἐνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου. Οὕτω καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοικιδίων πτηνῶν, ἅτινα τρέφομεν συνήθως πρὸς ὄφελος ἐντὸς τῶν αὐλῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν χηνῶν, νησσοῦν ἢ κύνων, οἵτινες ζῴουσιν ἐν περιοχῇ ὕδατος, φθάνει μέχρις ὀρίου. Ὅσοι δὲ ἀκριβέστερον εἰσάδουσι τις εἰς τὰς μικρὸν μόνον ἐρευνηθείσας εἰσέτι σχέσεις περὶ τῆς τροφῆς τῶν εἰδῶν, (ἥτις συνήθως εἶνε διάφορος εἰς τὰ ζωολογικῶς συγγενῆ εἶδη, πρᾶγμα παρατηρήσεως ἀξίον), τόσῳ ἐγκολποῦται τὴν γνώμην, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων εἶδους τινὸς ἐξαρτᾶται τὰ μέγιστα καὶ ἐν πρώτοις ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ πρὸς τροφήν, οὐχὶ δὲ, ὅπως συνήθως παραδέχονται, ἐκ τῶν ἐπιθετικῶν ἐχθρικῶν αἰτίων.

Ἡ ἀλήθεια τῆς γνώμης ταύτης ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Δαδς ὀηρευτικῶς, ὅπως εἶδομεν καὶ ἀνωτέρω, μένει ὀλιγάνθρωπος, ἀναλόγως τῶν μεγάλων ἐκπάσων εἰς ἀς διακίται. Τὸ εἶδος αὐτοῦ, ὅπως ὁμιλοῦμαι ζωολογικῶς, εἶνε σπάνιον, πτωχὸν εἰς ἄτομα.

Δαδς δὲ γεωργικῶς δύναται νὰ ζήσῃ καλῶς καὶ ἱκανῶς νὰ πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ ἐπιφανείας σχετικῶς μικρᾶς, ὅταν συντελέσωσι πρὸς τοῦτο καὶ τὸ κλίμα καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἀναπτύξεως εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους. Ἄλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐτέθησαν ὄρια, ἅτινα ἀδύνατον νὰ ὑπερβληθῶσιν ἀβλαβῶς. Ἐν καὶ μόνον φυτὸν δύναται νὰ ἐπιδράσῃ τὰ μέγιστα ἐπὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τούτου. Τὰ γεώμηλα π. χ. ἐδιπλασίασαν ἢ καὶ ἐτριπλασίασαν τὸν πληθυσμὸν τῆς Εὐρώπης. Ἐὰν ὅμως ἡ ἐπ' ἐσχάτων ἀναφανείσα νόσος τῶν γεωμήλων εἶχε πρὸ πολλοῦ καταστρέψει τὸ θεραπευόμενον τοῦτο φυτόν, ἔπρεπεν ὁ ἀριθμὸς τοῦ πληθυσμοῦ νὰ ἐλαττωθῇ, καὶ ἂν δὲν εὐρίσκετο ἄλλη τις ἀντικαταστατικὴ τροφή, ἔπρεπεν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀρχικὸν δι' ἐπιδημιῶν, πολέμων ἢ κοινωνικῶν ἀναστατώσεων, ἃς ὄντως ἀποδίδομεν εἰς ἄλλα αἴτια κοινῶς, ἐνθ ταῦτα διδουσι ἀφορμὴν μόνον, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ἡ κυρία αἰτία τοῦ πρᾶγματος. Ἡ μόνη

βοήθεια εἰς τοιαύτην ἀνθρωποβρίθειαν ἦθελεν εἶσθαι ἡ μετανάστευσις κατὰ πλῆθῃ, ὅπως αἴφνης καὶ ὀρμηφυτῶς τελείται καὶ παρὰ τοῖς ζῴοις, οἷον ὑποδαίσις τοῖς λέμμοις, ταῖς ἀρίσις, ταῖς μελίσαις (ἐπαναλαμβομένη περιοδικῶς), καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς ἀράχλαις. Ἐκ τούτων ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐπὶ μέρους τινὸς τοῦ πλανήτου, ἐφ' οὗ ζῶμεν, ὑπὸ ὠρισμένης περιστάσεως πολιτισμοῦ δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἡ ἀριθμὸς τις μόνον ἀνθρώπων. Ἄλλ' ἡ βιομηχανία θέλει τις ἀντελεῖ; Ἡ βιομηχανία δὲν δύναται ν' αὐξήσῃ τὴν ἐδαφικὴν καὶ τροφοδοτικὴν ἐπιφάνειαν. Ἐν ὅσῳ ἡμεῖς ἐξάγομεν τὰ προϊόντα τῆς καὶ δυνάμεθα νὰ εἰσάγωμεν δι' αὐτῶν τροφὰς δύναται ὁ ἀριθμὸς ν' αὐξήθῃ, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε αὐξήσις τεχνητὴ, ἥτις δύναται νὰ καταπέσῃ ἅμα ὡς ἡ ἐξαγωγή τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἐλαττωθῇ, τοῦτο δὲ ἤρξατο τανῦν συμβαῖνον, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν Εὐρώπην, καθόσον πολλὰ εἶδη σταδιοδρομοῦσι τανῦν ἀμειλλώμενα ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ταύτης ἀγορᾶς τῆς βιομηχανίας. Ἦδῃ τὰ εἶδη ἐστρεψῶν πάλιν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ὀρεπτικῆς αὐτοῦ ἐπιφανείας. Τὰ ἐμπορεύματα, δι' ὧν μέχρι τοῦ νῦν ἐπληρῶνοντο τὰ ἐξωτερικὰ τρόφιμα δὲν εὐρίσκουσιν ἐξοδευτὰς εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, καταφανεστάτη δὲ γίνεται τανῦν ἡ τεχνητὴ ὑπερπλήθυνσις τῶν κατοίκων. Ἐκ τούτου αἱ κοινωνιστικαὶ νόσοι τῶν ἡμετέρων χρόνων αἱ μὴ ἰώμεναι μόνον διὰ τῶν κατὰ τῶν κοινωνιστῶν νόμων τῶν κοινοβουλίων. Ἐὰν ἠδυνάτο τις νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον κοινωνιστοδημοκράτην τεμάχιον ἐδάφους ἢ ἰδιοκτησίαν, δι' ἧς νὰ τρέφῃ ἑαυτὸν τε καὶ τὴν οἰκογένειάν του, κἀραυτα ἦθελε θεραπευθῆ ἕκαστος τῶν οἰκτρῶν τούτων ἀπὸ τῆς κακοδοξίας του.

Ἄλλὰ τοῦτο ἀτυχῶς εἶνε ἀδύνατον ὅπως φέρωμεν δὲ καὶ παράδειγμα, ἀναφέρωμεν τὴν Γερμανίαν. Μόνον μεγάλη τις, εὖνος, ὑπὸ τοῦ κράτους αὐτοῦ ὀδηγουμένη, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ διὰ χρημάτων ὑποσχοιζομένη μετανάστευσις ἠδυνάτο νὰ βοηθήσῃ τὴν Γερμανίαν. Ὅπως δὲ μὴ τὸ σμῆνος τὸ ὅποιον ἐκάστοτε ἀποβαίνεται, ἀπόλλυται βλως διὰ τὸ γερμανικὸν ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα, ὅπως συνέβη μέχρι σήμερον, ἀνάγκη νὰ σχηματισθῶσιν ἀποικίαι, ἢ τοῦλάχιστον ν' ἀγορασθῇ ἀχρηστον ἐδαφος εἰς οἰανδήποτε χώραν ἀρμόζουσαν εἰς τὴν φυλὴν αὐτῶν, καὶ νὰ ἀποικισωσιν αὐτὸ ὅλως ἐκ Γερμανῶν. Ἴπάρχει δὲ ἀκόμη γῆ ἱκανὴ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ἐνθα ἐργατικοὶ ἀνθρωποὶ δύναται νὰ διαγάγῳσι ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχεῖ βίον.

ΓΥΝΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Γυναικῶν στρατιωτῶν παραδείγματα ἀναφέρονται μέχρι τοῦδε ὀλίγα τινά. Ἰδοῦ δὲ καὶ ἄλλο τοιοῦτον παράδειγμα ἡρωϊνῶς οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων, ἀνακαλυφθὲν ἐσχάτως ἐν Φλωρεν-

τίς, καθ' ἃ ἀναφέρει ἰταλική τις ἐφημερίς.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν στρατιώτης τοῦ 14ου τάγματος τῶν βερσαλιέρων, ὀνομαζόμενος Μαρτίοτης, καίτοι ἀπὸ πολλοῦ ἀσθενῶν καὶ κατὰκοιτος, ἤρθετο ἐπιμόνως νὰ μεταβῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἀλλὰ συστρατιωταὶ τινες αὐτοῦ ἐκ φιλανθρωπίας κινούμενοι, ἀναρπάσαντες αὐτὸν πρῶτον τινὰ ἐκ τῆς κλίνης, ἔφερον πρὸς τὸν λατρὸν καθ' ἣν ὥραν ἐπεσκέπτετο τοὺς ἄλλους ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἀσθενεῖς. Φαντασθῆτε ὅμως τὴν ἐκπληξιν τοῦ λατροῦ ἀνακαλύψαντος ἐν τῇ ἐξέτασει τῆς νόσου ὅτι ὁ Μαρτίοτης ἦτο γυνή!

Ἐγνώσθη κατόπιν ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη, ἥς τινος τὸ ἀληθές ὄνομα εἶνε Σιλβία Μαρτίοτη, ἀνήκεν εἰς πολυμελῆ οἰκογένειαν τοῦ Jan-Ambrogio παρὰ τὸ Τουρίνον, καὶ κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν ἐν ἔτει 1866, ἀκριβῶς καθ' ἃν χρόνον ἡ Ἰταλία ἀπεδύετο εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας· τοῦτο δὲ ἵνα διευκολύνη τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, πατέρα ἑξ τέκνων, νὰ μείνῃ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του. Τὴν ἔρευναν τοῦ λατροῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κατατάξεως κατόρθωσε νὰ ἀποφύγῃ ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ῥώμης, ἣν ἀπέκτησεν ἐργαζομένη ἐν τοῖς μεταλλείοις τοῦ Πεδεμοντίου, καὶ ἥτις διεσκέδασε πᾶσαν ὑπόνοιαν ὡς πρὸς τὸ γένος τοῦ νεοσυλλέκτου. Διακριθεῖσα κατὰ τὴν ἐν Κουστόζα μάχην ἐπὶ παραδειγματικῇ γενναίᾳ τῆτι ἐτιμήθη διὰ τοῦ μεταλλίου τῆς στρατιωτικῆς ἀνδρείας· ἐξηκολούθησε δ' ἕκτοτε ὑπηρετοῦσα ἐν τῷ στρατῷ μέχρι τῆς σήμερον.

Ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος ἅμα μαθὼν τὸ γεγονός ἀπένευμεν εἰς τὴν ἡρωϊκὴν κόρην τὸ παράσημον τοῦ τάγματός αὐτοῦ, ἅμα δὲ διέταξε νὰ ἀπολυθῇ ἀμέσως, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας τῆς, καὶ δοθῇ εἰς αὐτὴν ἐτήσιος χορηγία 300 φράγκων. **

Ἐνώμιαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ θανάτου

ΔΕ-ΔΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιου.]

304.

Πολλάκις συγχωροῦμεν τοὺς ἀηδαίς, οὐδέποτε ὅμως τοὺς ἀηδῖαν ἐξ ἡμῶν καρπουμένους.

305.

Τὸ συμφέρον, εἰς ὃ ἀποδίδονται ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα κακουργήματα, πολλάκις εἶναι ἄξιον ἐπαίνων, ὡς αἴτιον πράξεων ἀγαθῶν.

306.

Πρὸς οὐδένα προσκρούει τις ἀχάριστον ἐν ὅσῳ δύναται νὰ ἀγαθοποιῇ.

307.

Ὅσον ἀξιότιμος εἶναι ὁ ἐνώπιον ἑαυτοῦ ἑαυτὸν σεμνοποιῶν, τοσοῦτον εἶναι γελοιὸς ὁ σεμνύων ἑαυτὸν ἐνώπιον ἄλλων.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΙΝΕΥΜΑ

Ἐν τινι ξενοδοχείῳ ὁ ὑπηρέτης εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον ξένου τινὸς φέρων τὰ ὑποδήματά του, ἅτινα εἶχε λάβει νὰ καθαρίσῃ. Ἰδὼν αὐτὰ ὁ ξένος λέγει πρὸς τὸν ὑπηρέτην·

— Δὲν εἶν' αὐτὰ ἰδικά μου. Τὸ ἐν εἶνε πολὺ μεγαλειότερον τοῦ ἄλλου.

— Νὰ ἰδῆτε, κύριε, καὶ ἐγὼ τὸ παρατήρησα, ἔχετε δίκαιον· μάλιστα, νὰ σὰς ἐξομολογηθῶ τὴν ἁμαρτίαν μου, ἔσπασα μίαν ὥραν τὸ κεφάλι μου καὶ δὲν εἰμπόρεσα νὰ καταλάβω διατὶ καὶ τοῦ γείτονός σας τὰ ὑποδήματα ἔχουν τὸ αὐτὸ παράξενον ἐλάττωμα!

* * * * *
Ἄγγλος λόρδος ἔχων προσκεκλημένον ἀσεῖόν τινα, εἶπεν εἰς τὸν ὑπηρέτην περὶ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου νὰ φέρῃ σμικροτάτην φιάλην οἴνου, οὗ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἡλικίαν μάλιστα ὑπερεπήνει διὰ πολλῶν λόγων καὶ ἐπανειλημμένως.

— Πῶς σὰς φαίνεται ὁ οἶνος οὗτος; ἠρώτησε τὸν ἀστείον.

— ὦ! μὰ τὸ νῆϊ, μυλόρδε, μοὶ φαίνεται πάρα πολὺ μικρὸς ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του.

* * * * *
Ἰταλιδὸν τι εἰσέρχεται εἰς φαρμακεῖον καὶ ἐκβάλλει ἐκ τοῦ κόλπου του συνταγήν, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἀναγεγραμμένον ποτὸν τι περιέχον δύο ὑποδεκάγραμμα μορφίνης.

Ὁ φαρμακοποιὸς ζυγίζει μετὰ πλείστης ὀσσης προσοχῆς τὸ κινδυνώδες τοῦτο φάρμακον.

— Καλὲ τί εἶν' αὐτὰ! εἶπεν ἡ γραῖα ὠθοῦσα τὸν ἀγκῶνα τοῦ ζυγίζαντος· μὴ ψιλογυρεύεις; εἶπε διὰ μίαν ἄρρανήν.

ΛΑΠΘΕΜΙΑΙ

* * * * *
Ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὁ Ἕλληνας εἶναι ὁ μείζονα ἔχων κλίσην εἰς τὸ νὰ νομίζῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ μόνου αἰτίαν παντὸς κύκλου του γινόμενου θορύβου, ὡς ὁ μέθυσος ἐκαίνοσ ὅστις οὐρῶν πλησίον βρύσεως ἐμεινεν ἐκεῖ ὄλην τὴν νύκτα νομίζων ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐκπορεύεται ὅλον τὸ ὕδωρ ὅπερ ἤκουε τρέχον. (B. Ροῖδης).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κυρίαί, ἰδοὺ ἐφθάσεν ὁ χειμὼν. Θὰ ἐπαναλάβητε τὰς μιλωτάς σας (γούνας), αἵτινες θαυμασίως θα σὰς προφυλάττωσιν ἀπὸ τοῦ κρύους, προσέχετε ὅμως νὰ μὴ τὰς φορῆτε καὶ ἐντὸς τῶν καλῶς θερμασμένων δωματίων, διότι δὲν θ' ἀποφύγητε τὴν κατηραμένην συνάγχην. Διατὶ νὰ μὴ μιμῆσθε τοὺς φρονίμους ἐκαίνοσ ἀνδρας, οἵτινες πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς μίαν αἴθουσαν ἀφίνουσιν ἔξω τὸν ἐπενδύτην των; Θὰ ἐπανεῦρητε ἐξερχόμενοι τὰς μιλωτάς σας, ὅτε ἡ διαφορά τῆς ἀτμοσφαιρας θα ἦνε δέκα ἢ δεκατέντε βαθμῶν.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΕΤΙΘΙΣ ΕΥΡΙΣΣΗΣ, ΟΣΟΣ Μ ΙΑΤΙΛΟΥΓΕ ΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 18